

Taxa postală
plătita în num
No. 30523/1934

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Bartók

10. Telefon: 18-60. Előfizetők
Havonta 110, negyedévre 3
évre 600, egészévre 1200 lej
földre: Havonta 2, negyedé
félre 12, egészévre 20 doll.
Hirdetések díjszabás szerint.

„UJ KELET” a transilvaniai és
bánati zsidóság egyetlen napilapja.
Cikkeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Mar-
ton Ernő, Re.
Ara 5 lej

Director responsabil-Felelős szerkesztő:
Jámor Ferenc, Administram
delegat si girant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre, Proprietar-
tulajdonos: Fraternitas S. A. E.
de Editura. Registrul publicatiilor
periodice No. 43, Dos. 889, 1935.
Tribunalul Cluj, Secția III.

Vasárnap, szeptember 3.
1939—5699. Elul 18.
XXII. évfolyam, 199. szám.

Százharminc halottja van eddig a német repülőtémadásoknak

Küszöbön áll az angol és francia hadüzenet

A német kormány még nem válaszolt az angol és francia ultimátumra. Chamberlain megindító beszédben szögezte le a háborús felelősség kérdését. Churchill és Eden belépnek az angol kormányba

Daladier bejelentette a szövetségi kötelezettségek teljesítését

Az utóbbi 48 óra eseményei oly tragikus ütemben követték egymást, hogy a béke megmentésére irányuló erőfeszítések már nem voltak képesek lépést tartani a törte-
nyés sodrával. Bár a lengyel határon már egymást követték az ütközetek és Lengyelország nyílt városait bombázták a német repülők; bár a háboru áldozatainak száma a százát már az első órákban meghaladta, német részről a formális hadüzenet nem történt meg és így formailag még nyitva maradtak bizonyos lehetőségek arra, hogy végső kísérleteket tegyenek a szörnyű gépezet fenntartására, melyet — akár — mint azt Chamberlain péntek esti beszédében hangsúlyozta — Mussolini állott. Olaszország semlegessége a folyamatban lévő események és a jövő alakulása szempontjából egyaránt nagyjelentőségű.

Az angol miniszterelnök péntek esti beszédében felvetette a felelősség kérdését mindazért, ami Lengyelország fegyveres megtámadásából Európára és az egész emberiségre szakadhat. Ha az angol és francia garancia alkalmazása nem következett be automatikusan, ez azért történt, mert az utolsó békés kísérletek útját nem akarták elvágni az azonnali cselekvéssel. Ahhoz azonban nem fér kétség, hogy amennyiben ezek a kísérletek is hiábavalónak bizonyulnának, úgy Anglia és Franciaország közbelépése nem marad el.

Chamberlain Hitlerre hártja a felelősséget a háborúért

London, szeptember 2. (Rador.) Az alsóház péntek délutáni ülésén a speaker nyomában Chamberlain miniszterelnöknek adta meg a szót, aki emelt hangon a következőket mondotta:

Röviden fogok beszélni, mert most nem a szavak, hanem a tettek a fontosak.

Nem akarok ma este sokat beszélni. Eljött a szavaknál is gyorsabb tettek ideje. Ezelőtt tizennyolc hónappal azt kívántam, hogy ne nehezédjék rám és ennek az országnak a vállára az a felelősség, hogy vállaljuk a háboru borzalmas megoldását. Félek, hogy ezt a felelősséget nem tudjuk többé elhárítani. Nem mulasztottam el egyetlen utat sem, hogy mint a kristály olyan világosan megmutassam a német kormányoknak: amennyiben ismét megkísérik az erőszaknak azt a módját, amelyet a multban használtak, el vagyok határozva, hogy erőszakkal válaszolunk.

Ma, amidőn ennek az ügynek minden adata ismeretes és a nyilvánosság előtt áll, a történelem előtt kijelentem, hogy a szörnyű katasztrófának bekövetkezéséért egyetlen ember felelős: a német birodalom kancellárja, aki nem riad vissza attól, hogy nyomorúságba döntse a világot, örült ambíciói miatt.

Chamberlain ezután bejelentette, hogy az angol kormány Fehér Könyv formájában nyilvánosságra hozza a német kormányval folytatott jegyzékváltást, annak bizonyítékául, hogy az angol kormányzat célja olyan megoldás keresése volt, mely az egyenlőség elve alapján hozzon megoldást a német-lengyel viszályban. Ennek a megoldásnak tiszteletben kellett volna tartania Lengyelország függetlenségét, amelyet nemzetközi szerződések biztosítanak.

A visszautasított megoldási lehetőség

Volt még egy kivezető út — folytatta Chamberlain — az angol kormány augusztus 30-i közlése, amelyből világosan kitűnik, hogy a végleges összeütközést el lehet

tett volna kerülni, ha erre a német kormány részéről komolyabb óhaj lett volna. Ebben a közleményben az angol kormány világosan elismerte, hogy minél előbb szükséges, hogy megbeszélések kezdődjenek és felhívta a kancellár figyelmét arra, hogy milyen veszedelmes tény az, hogy két mozgósított hadsereg áll közvetlenül szemtől-szemben. Az angol kormány közölte, hogy olyan kötelezettséget tud vállalni a lengyel kormány részéről, ha a német kormány is hasonló biztosítékot ad, hogy a tárgyalások alatt nem történik semmilyen erőszakos, támadójellegű katonai intézkedés. Egy ilyen értelemben intézett táviratunkra augusztus 31-én meg is kaptuk a választ a lengyel kormánytól, amely a kölcsönöség elve alapján kijelentette, hogy esetleges közeledési tárgyalások folyamán a lengyel csapatok nem érintik a birodalom határait, természetesen, ha Németország is hasonló biztosítékot ad.

A német kormány részéről semmilyen választ nem kaptam előterjesztésemre pedig ha ez megtörtént volna, úgy megmenekülnék a ma reggel bekövetkezett katasztrófától.

Csütörtökön este a német rádióban felolvasták a birodalmi kormány egy közleményét, amelyből az derült ki, hogy a birodalmi kormány visszautasította Chamberlain javaslatát. De a csütörtök este felolvasott német pontokat Németország sohasem közölte Lengyelországgal. Augusztus 29-én a német kormány kijelentette, hogy elkészítette megoldási előterjesztéseit, amelyeket, ha lehetőség lesz rá, az angol kormány rendelkezésére lesz fogadható a lengyel megbízott megérkezése előtt. Vártam ezeket az előterjesztéseket. Nagy-követünk azt ajánlotta Ribbentrop német külügyminiszternek, hogy hívja kihallgatásra a lengyel nagykövetet és közölje vele a feltételeket, amelyeket továbbíthat kormányának. Erre Ribbentrop ur végső-
kéig éles hangon kijelentette, hogy sohasem

fogja kérni a lengyel nagykövetet arra, hogy felkeresse őt, de értésünkre adta, hogy más volna a helyzet, ha a lengyel nagykövet őt keresné fel.

„Most már késő...”

Szerdán este Ribbentrop bemutatott az angol nagykövetnek egy hosszú okmányt, amelyet nagy gyorsasággal német nyelven olvasott fel. Nagykövetünk erre kérte, hogy adjon egy másolatot a szövegről. A felelet ez volt: most már késő, mivel a teljhatalmu lengyel megbízott éjjelleg nem érkezett meg Berlinbe. Mi sohasem kaptuk kézhez ezeket az előterjesztéseket. Legelőször akkor hallottunk róluik, mikor azokat a német rádióban felolvasták.

A lengyel követ tárgyalni akart

A németek azt kívánták, hogy teljhatalmu lengyel megbízott utazzék Berlinbe, ahová már mások is utaztak előtte hasonló küldetésben és ott majd eleje terjesztene egy követeléssel telt okmányt, amelyet teljes egészében el kell fogadnia. A megfelelő utat az lett volna, hogy ezeket a javaslatokat a lengyel kormány tudomására hozzák és időt adjanak arra, hogy tanulmányozza és megállapítsa, hogy nem sértik-e Lengyelország függetlenségét, amelyről régebben Németország azt állította, hogy tiszteletben fogja tartani.

Lengyelország nagykövete közben valóban megjelent Ribbentropnál, akivel közölte, hogy Lengyelország, az egyenlőség elve alapján, készen áll a tárgyalásokra. Feleletként: a németek ma hajnalban átlépték a lengyel határt és most nyílt városokat bombáznak.

„Készenlétben állunk...”

Sir Neville Henderson nagykövet utasítást kapott kormányunktól, hogy közölje Németországgal, hogy ha nem szavatolja ezeknek a támadó cselekményeknek beszünetését és a német csapatoknak Lengyelországból való visszavonását, úgy Nagy-Britannia haladéktalanul végrehajtja az angol-lengyel szerződésből származó kötele-

Egyetlen embert terhel a felelősség

London, szeptember 1. (Rador.) Az angol sajtó nyugodtan és eltökélten vár arra, a pillanatra, midőn sor kerül arra, hogy teljesítse kötelezettségeit.

A Times írja: „Amikor Lengyelország segítségére megyünk, nem tesszük ezt saját magunk védelmében és anyagi érdekből. Harcolni fogunk azért, ami létfontosságú számunkra és a többi civilizált népek számára. Nem férhet kétség ahhoz, hogy a szerencsétlenségéért, amely kiszámíthatatlan szenvedéseket fog okozni és talán több évszázaddal visszaveti a civilizációt, kit terhel a felelősség. Hitler kancellár a háborut választotta. Olyan háboru lesz, amelyben — amint Chamberlain erre rámutatott — készek vagyunk meghozni a szükséges áldozatokat, csak hogy végezhessünk ennek az állapotnak, hogy gyer-

zeitségeit. Ha erre az első figyelmeztetésre kedvezőlen választ kapunk — és nekem az az érzésem, hogy így lesz, — az angol nagykövet megkapja az utasítást, hogy haladéktalanul kérje ki az utlevéletét.

Erre az esetre fel vagyunk készülve. Mindhárom katonai szolgálat (szárazföldi, tengerészeti, légi haderő) készenlétben áll. Helyzetünk ma minden tekintetben sokkal kedvezőbb, mint volt 1914-ben. Tartalékaink, gazdasági helyzetünk sokkal jobb. Mindenekelőtt az a lényeg, hogy emberanyagunkat ezuttal sokkal jobb módszer szerint, gazdaságosabban és célszerűbben tudjuk felhasználni azonnal, amikor a törvényhozás így határoz. A Ház elé terjesztünk egy törvényjavaslatot, amely kiterjeszti a katonai előkészítés tényét az összes 18 és 41 év közötti férfiakra, akik katonai szolgálatot tudnak teljesíteni.

Még azt szeretném megjegyezni, hogy a válság utolsó napjaiban Mussolini minden lehető megtehető, ami módjában állott, hogy nekem és az angol kormánynak segítségére legyen a válság megoldásában. Most már nem marad más hátra, minthogy felkészüljünk erre a küzdelemre, olyan komolysággal, amilyen komolysággal megpróbáltuk elkerülni azt. Azzal az elhatározással, hogy azt győzelmes befejezésig visszük. Mi szeplőtlen meggyőződéssel indultunk ebbe a harcba, tudva, hogy a dominiumok is támogatnak bennünket és az egész angol birodalom és biztosak vagyunk a világ legnagyobb részének erkölcsi támogatásában. Nincs egyéb okunk viszályt folytatni a német néppel, minthogy más kormány váltsa fel a nemzeti szocialista kormányt. Addig, amíg ez a kormány uralkon és kitarat azoknak az eszközöknek használatát amellelt, melyeket az utóbbi két esztendő alatt használt, nem lehet béke Európában. Végsőkéig el vagyunk szánva arra, hogy ezeknek az eszközöknek véget vessünk. És ha a háboru által vissza tudjuk hozni a világra a jóhiszeműséget és az erőszakra való lemondást, úgy készek vagyunk ezt megtenni és meg fogjuk tartani igazolásunkat.

meinket ne legyenek kényszerítve újrazedoni mindezt.”

A Daily Telegraph írja: A Németország elleni háboruban az angol nép különbséget fog tenni a nép és azon ember között, aki támadásra vezetett.

A Daily Express hangoztatja, hogy a tárgyalások és békeindítványok nem voltak hiábavalók. Kimutatták, hogy a háboru felelősségét egyetlen ember viseli.

A News Chronicle írja: Anglia azért fog háborúzni, hogy ne tőrje el a szabadság és jog eltűnését a világban.

A munkáspárti Daily Herald így ír: A viszály nem irányul a német nép ellen, hanem azok ellen, akik vezetik.

(Folytatása az ötödik oldalon.)

A középeurópai zsidóság a háboru sodrásában

Aggodalmak a németországi zsidók sorsa iránt. A zsidó vezetőket nem hívták meg Moszkvában Ribbentrop bankettjére

A lengyelországi zsidók maradéktalanul teljesítik kötelességüket

London, szeptember 2. A Reuter-ügynökség szerkesztőjének alkalma volt beszélgetést folytatni több külföldi újságíróval, tudóssal és politikai személyiséggel, köztük prominens amerikaiakkal is, akik a háborút közvetlenül megelőző 24 órában hagyták el Németországot. Mindannyian egyöntetűen rendkívül aggasztónak mondják a még Németországban és a cseh protektorátus területén maradt zsidók sorsát.

Az Oroszországgal kötött megnevezésű dái egyezmény megkötésének közvetlen után igen derülítő volt a hangulat Németországban. Általában mindenki egy új Münchenben hitt, vagy legfeljebb egy „katonai sétában” Lengyelország területére. Amikor azonban köztudomású lett az angol és francia kormányfők azon nyilatkozata, hogy a nyugati demokráciák egy Lengyelország ellen irányuló támadásnak fognak tekinteni és ennek megfelelően fognak eljárni, a derülést nyomott kétségbeesés váltotta fel. Minden német tisztában van azzal, hogy mit jelenthet Németország számára egy világháború. Még mielőtt egyetlen lövés is eldördült volna, a birodalom máris szükségét érezte az élelmiszerek olyan mértékű racionális adagolásának, amire a világháború első éveiben sem volt példa, hanem csak 1917-ben, a háború utolsó előtti évében került sor.

Hess grazi beszéde

Mint minden kritikus pillanatban, ezalkalommal is megkísérelték a nemzeti szocialista vezetők, hogy a zsidókra tereljék a népharagot, hogy a feszültség a legkisebb ellenállás vonalán nyerjen levegőt. Így például Rudolf Hess birodalmi miniszter, a Führer helyettese a külföldi németek Grazban megtartott birodalmi összejövetelén, amelyen több, mint háromezer külföldi német politikai vezető vett részt, kijelentette, hogy a zsidóság bűnös abban az ellenállásban, amelyet Lengyelországban tanúsít a német „békajánlattal” szemben és Anglia magatartásában is, amelyet Lengyelországot támogató, vagyis a felfegyverző világháborúban. „Ha Anglia” — mondotta szösz szerint Hess — „valóban az angolok véréért akarja adni, hogy teljesüljön a zsidóság akarata, úgy Németország nem akadályozhatja meg ebben. Ilyen közleményekkel a háború kezdetén Anglia és a zsidóság borzalmas verségre lesz.”

A hivatalos német távirati iroda Hess beszédének ezt a kitételét nemcsak külföldön terjesztette, hanem az összes német lapoknak is adta közlésre. A német rádió is előjár a zsidók elleni fenyegetésekben és szidalmazásokban. Így többek között már napokkal ezelőtt az ezelőtte, hogy Lengyelországban nagy élelmiszerhiány uralkodik, mert „a zsidó élelmiszer-üzorások üzérkednek a nép kenyerével.” Ilyen közleményekkel a lengyel antiszemita kivántak hatni.

A háborús pszichózis és a zsidók

A német fővárosból elutazott külföldi személyiségek egyöntetűen megállapítják, hogy Berlimben már napok óta háborús pszichózis uralkodik, amely számtalan esetben hisztériás formát öltött. Attól félnek, hogy ha a zsidókra szabadják a szenvedélyeket, külföldi nemzsidók is súlyos veszedelmeknek lesznek kitéve. Annyi máris bizonyos, hogy a szenvedélyek kiborulásánál nem lesz különbség belföldi és külföldi zsidók között. A külföldi diplomáciai képviselők és konzulátusok már napokkal ezelőtt levonták a következtetéseket ebből a helyzetből és amidőn felszólították országai polgárait, hogy hagyják el Németországot, különösen nyomtatékkal figyelmeztették erre zsidó polgártársaikat. Nemcsak a tömegszendvedélyek kitérésétől tartanak, hanem hatóságai intézkedésektől is a német és a külföldi zsidók ellen, akiket denunciaciók alapján való bebörtönözés veszedelmétől félnek.

Mi lesz a zsidókkal?

A külföldi zsidó polgárokhoz nemcsak azon államok diplomáciai képviselői intéztek figyelmét, amelyek a háborúban való részvétel előtt állottak, hanem a semleges országok, így Hollandia, Belgium, Dánia, stb. konzulátusai is. Kijelentették, hogy ha Németország valóban háborúba sodródik, a feszültség olyan veszedelmes kiborulásokhoz vezethet, amelyek mellett egyetlen külföldi diplomata sem fog tudni segítséget nyújtani országai zsidó polgárainak. Magas náci-hiva-

talok vezetői kijelentették bennfenteseknek, hogy ha egyoldalú háború tör ki Németország részéről Lengyelország ellen, nem sokat fognak törődni a zsidókkal, de csak nagyon kevésnek fognak megengedni, hogy amugyis szükre szabott működési körüket betölthessék a gazdasági életben. Ha azonban világháború kerül a sor, úgy nyomban megszüntetnek minden zsidó tevékenységet és előre láthatólag minden zsidót kényszer munkára fognak berendelni. Ezidőszent a berlini nemzeti szocialista kivándorlási hivatal naponta 225, a bécsi kivándorlási hivatal napi 300 és a prágai protektorátusi hatóságok naponta 200 zsidó kivándorlást kényszerítik ki. Háború esetén a zsidó kivándorlás teljesen meg fog szűnni. — Hogy mi lesz azután a zsidókkal, senkisé tudhatja.

Aggodalom az oroszországi zsidók sorsáért

Párizs, szeptember 2. A német-orosz megnevezésű szerződés megkötése óta az oroszországi zsidóság sorsáért is komolyan aggodnak azokban a körökben, amelyek közelebről ismerik a helyzetet. Lehetségesnek tartják, hogy Sztalin ugyanúgy, mint Mussolini, Hitler kedvéért új kurzust fog bein-

A Zsidó Parlamenti Club megrázó felhívása

A Zsidó Parlamenti Club határozatot hozott, amely többek között a következőket tartalmazza:

„A döntés órájában, amidőn a lengyel állam az egész világ elismerése közepette készül fel arra, hogy megvédje épségét és felségjogait a hitszegéssel és a barbarizmussal szemben, a zsidó lakosság ünnepelesen kijelenti, hogy kész meghozni minden munkát, vér- és anyagi áldozatot a lengyel haza megvédésére.”

Moritz Meisel, a varsói zsidó hitközség elnöke, felhívást bocsátott ki, amely többek között így hangzik:

„Varsó zsidó polgárai! Utótt a sorsdöntő óra. Házánk létét fenyegető fegyveres konfliktus előtt állunk. Hozzatok meg minden anyagi és ételáldozatot Lengyelországot, bizonyítsátok be a mi polgári érettségünket és lelki nyugalmunkat. Ujhodjanak meg ősünk szép hagyományai,

amik mindenkor készen voltak megvédeni szülőházjukat az ellenséges támadással szemben.”

A zbaszini tábornak, ahol a Németországban kiutasított lengyel zsidók voltak összpontosítva, teljesen feloszlatták. A tábor lakói, férfiak, nők és gyermekek, engedélyt kaptak arra, hogy az ország belsejébe utazzanak. A kiutasítottak hetven gyermekét Angliába vitték. A tábor feloszlata a legutóbbi időben történt. A háborús német határon fekvő községet pénteken, a háborúskodás első napján megszállták a német csapatok.

A párizsi lengyel zsidók csatlakozása

Párizs, szeptember 2. A Franciaországban élő lengyel zsidók szervezete nyilatkozatot küldött Moszkvára, köztársasági elnökhöz, valamint Rydz Smigly tábornokhoz és Beck külügyminiszterhez, amelyben kijelentik, hogy készek minden áldozatot meghozni Lengyelország érdekében.

Elkobozzák a zsidó vagyonokat a protektorátus területén

Párizs, szeptember 2. Von Neurath birodalmi protektor lapja, a Der Neue Tag, jelenti Prágából: A prágai igazságügyminisztérium rendeletet intézett a prágai és a brünni táblák elnökeihez a zsidó vállalatok követeléseinek behajtása tárgyában, amelyben elrendeli a Birodalomban érvényben lévő eljárás kiterjesztését a protektorátus területén is. A rendelet többek között az alábbiakat tartalmazza:

„Az 1939. május 31-ikéről keltezett rendelet utasította a bíróságokat, hogy ideiglenesen szüntessék be a épéseket a bírói letétek végrehajtására vonatkozólag. Ez az ideiglenes felfüggesztés azt célozza, hogy elkerüljék az egyes kérdések rendezésénél esetleg felmerülő ellentmondásokat. Az egész jogi helyzet átvizsgálása után meggyőződünk arról, hogy a kérdés különleges szabályozása az alábbi okok folytán szükségtelen:

A szudetanémet vidék birodalmi kormányzójának 1939. január 19-ikén kiadott rendelete szabályozta a gazdasági vállalatoknál működő kormánybiztosok kérdését. Hasonló intézkedéseket tartalmaz az a rendelet, amely kezessek biz meg a zsidó vállalatokkal szembeni tartozások behajtására, valamint ezen vagyonok lefoglalására. A fenti rendeletek kielégítő módon szabályozzák a gazdasági vállalatok vagyonának elkobzását zsidó tulajdonosaitól és azoknak kormánybiztosok által történő kezelését.”

A továbbiak során a rendelet elrendeli, hogy „a jövőben a protektorátusbeli összes zsidó vagyonokat kizárólag a kormánybiztosok ellenőrzésük és kezeljék. Ily módon a régebbi felfüggesztő rendelkezések tárgytalanokká válnak és a német birodalomban lévő jogrendszer kiterjesztjük az egész protektorátus területére is. Ezzel összhangban kívánjuk hozni a protektorátus törvénykezését a birodalom törvénykezőjével és el akarjuk kerülni, hogy a jövőben a protektorátus területén kétségbe lehessen vonni a német államhatalom aktusait. Eppen ezért az igazságügyminisztérium május 31-iki rendelkezését visszavonjuk. A bíróságok haladéktalanul megkezdik a bírói letétek végrehajtását.”

Ezzel szemben a prágai mintavásár vezetősége közleményt bocsátott ki, amely szerint a zsidótörvény nem érvényes a prágai mintavásárra és azon a zsidók akár kiállítói, akár vásárlói minőségben résztvehetnek.

Prága, szeptember 2. Hat újabb körzetben — Vlasin, Humpolec, Ledec, Pechlirnov, Deuschbrod és Kamenice — utasították a hatóságok a zsidókat, hogy 14 napon belül hagyják el lakhelyeiket és költözzenek Prágába. Ezek a zsidók javarészen mezőgazdasági birtokok tulajdonosai, amelyeket saját maguk műveltek meg. A rendelkezés nyilvánvaló célzata az, hogy ezeket a mezőgazdasági birtokokat német-árja kezébe juttassák és hogy megteremtse a kapcsolatot az iglói német nyelvű terület és a budweisi német nyelvterület között.

A napokban jelenik meg a protektorátusbeli zsidók egyetlen lapja, a „Jüdisches Nachrichtenblatt” első száma.

Ismeretes, hogy a protektorátusbeli hatóságok rendeletet adtak ki, amely szerint zsidó gyermekek nem látogathatnak a jövőben német iskolákat, de a cseh állami iskolákba se iratkozhatnak be. Ezek az iskolák mindössze négy százalék zsidó felvételére jogosultak. Ily módon a gyerekek előtt csak a zsidó iskolák állnak nyitva, de ez az iskolahálózat nem elégítheti ki az összes szükségleteket, hiszen az egész protektorátus területén összesen 19 zsidó népiiskola osztály és nyolc középiskola osztály van. Az új iskolai év kezdetével legalább 70 osztály létesítésére volna szükség. Különösen polgári iskolák szükségessé, mert a szabadpályákon való el-

Mit ír a világ legkomolyabb orvosi folyóirata a GASTRO-D. Kiváló gyógyhatásáról

A Medizinische Wochenschrift című világhírű bécsi orvosi folyóirat 1935. évfolyamának 6-ik számában hosszabb értékelés számol be azokról a rendkívüli eredményekről, amelyeket a nemrég felfedezett, de már világhírűvé vált új amerikai gyógyszerrel a GASTRO-D.-vel végzett kísérletek folyamán a Pelikangasse 4. szám alatti Childis-Spitalban (amely tulajdonképpen a Rockefeller alapítvány bécsi rákkutató intézete) elérték. A szóbanforgó cikk Mülése szerint ebben a világhírű intézetben is megállapították, a Gastro-D. kiváló gyógyhatását gyomor, bél, máj, epe és vesebajoknál. A kísérletező orvosok beszámolója szerint a Gastro-D. rendkívüli hatásának a titka abban rejlik, hogy olyan kémiai vegyületeket tartalmaz, amely az egész vegetatív idegrendszerre rendkívüli hatással van és az egész emberi organizmust szabályozza.

Gastro-D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

helyezkedés kilátástalansága miatt a zsidók nem irathatják be többé gyermekeiket a középiskolákba. Szükség volna egy továbbképző iskolára is, a 14 évet betöltött fiatalok számára, akik már nem iskolakötelesek és akik valamilyen kézi ipar megtanulása után, nyelveket és kereskedelmi ismereteket sajátíthatnának el. Az új iskolák mellett párhuzamosan ki kellene építeni a héber és zsidó kultúra megismerését szolgáló iskolahálózatot.

A protektorátus területén körülbelül hat-ezer iskolaköteles zsidó gyermek található. A zsidó iskolahálózat fenntartása évente hat-hétmillió csehekronát igényel.

Zsidó nem szerezhet többé földbirtokot Szlovákiában

Pozsony, szeptember 2. Német mintára Szlovákiában is bevezetik a kisparaszt örökös birtokok rendszerét. Medrick dr gazdasági miniszter a napokban kijelentette, hogy az erre vonatkozó törvényt rövidesen kidolgozzák. A törvényben arról is gondoskodás történik, hogy zsidók ne szerezhessenek többé földbirtokot Szlovákia területén. A miniszter kijelentése szerint nem lehet többé túrni, hogy a föld, a „nép gyökere és őseréje idegen kezekbe kerüljön”.

A vállalatok heti bélyegeken kötelesek a tanoncok gázárlancának árát befizetni

Temesvár, szeptember 2. (Az Uj Kelet tud.) A temestartományi kereskedelmi testületek szövetsége nemrégben beadványt intézett a légügyi minisztériumhoz, amelytől a tanoncok számára befizetett 600 lejnyi gázárlancj visszatérítését kérte. Közben ugyanis rendelet jelent meg, amelynek értelmében a munkaadókat mentesítették a tanoncok és 500 lejnél alacsonyabb heti fizetési alkalmazottak gázárlancjainak megfizetése alól. A légügyi minisztérium most küldötte el választ, amelyben közölte, hogy a kérést nem teljesítheti, mert a gyárak már átvették a gázárlancjok árát és így azt visszatéríteni nem lehet. Ezenkívül most törvényrendelet van készülőben, amely ismét az összes munkaadókat kötelezi tanoncaik és kiszűrtésű alkalmazottak számára a gázárlanc beszerzésére. A rendelet szerint azonban a tanoncok és időszaki alkalmazottak gázárlancjainak árát nem a betegpénztárnál kell befizetni, hanem azt a munkaadók heti bélyeg alakjában fogják leróni.

— Házassági ígéretének megszövegeése miatt letartóztattak egy temesvári fiatalembert. Temesvárról jelentik: Hedrea Áron huszonégy éves temesvári iparos-szolgálat hónapok ezelőtt házassági ígérettel elcsábította E. Mária tizenöt éves leányt, egy ismert iparoscsalád gyermekét. Amikor a szülők felelősségre vonták, a fiatal ember kijelentette, hogy nem hajlandó házasságot kötni, mert nem elég „előkelő” neki a család. Ezek után a szülők feljelentést tettek ellene a rendőrségben. Kihallgatása során Hedrea beismerte, hogy szerelmi viszonyt folytatott a lánnyal, de tagadta, hogy komoly házassági ígéretet tett volna. A bizonyítékok alapján azonban házassági ígéret megszövegeése és csábítás emélen letartóztatták és átadták az ügyészségnek, ahol vizsgálati fogságba helyezték.

Leg

Bundák.

M

Calea Re

Amerika százötvenezer zsidót akar letelepíteni Alaszkában

A kétszázmillió dollárnyi befektetés felét amerikai zsidók akarják előteremteni. Az új terv miatt elhalasztják a washingtoni menekültügyi konferenciát

Cluj, szeptember 2. Közölte az Uj Kelet, hogy az amerikai kormány hajlandó Alaszkai szigetének lakható részeibe a lehető legrövidebb időn belül 150 ezer zsidót befogadni. Erre a célra illetékes körök 200 millió dollárt kívánnak előirányozni. A szenzációs értesüléshez a varsói „Hajnt” a következő tudósítást kapta newyorki munkatársától:

Az Alaszka-terv a zsidó vándorlás történetének igen fontos etapja. Az amerikai kormány már meg is bízta helyettes belügyminiszterét, Mr. Slateryt, hogy a mellette kirendelt bizottsággal együtt dolgozzon ki egy tervet, hogyan lehetne a németországi, lengyelországi és egyéb európai országokból kiűzött zsidókat Alaszkában letelepíteni.

Alaszka terjedelme kétszázötven négyzetkilométer. A roppant terület nagyrésze nem alkalmas kolonizációra, mert az éghajlat igen hideg, egy másik zónája azonban mérsékelt klímájú. Ez a rész, amely a Csendes óceán partján terül el, négyszázezer négyzetkilométer, vagyis körülbelül akkora, mint Lengyelország, alkalmas arra, hogy tízmillió ember letelepedhessen rajta. Az ország kincsei egészen kivételesek. Kétféle termőföld, hatalmas erdőségek, roppant terjedelmű és haltenyésztésre alkalmas tavak, kőszén, arany és más ásványi kincsek rejlenek földjében. Az egész területen ma még 60 ezer lélek él.

Jól értesült forrásokból közlik, hogy az amerikai kormány a letelepítés céljaira hajlandó 200 millió dollárt folyósítani. A pénzt vasutak építésére, elektromos áramok felállítására és hasonló közcélokra fogják felhasználni. A terv az, hogy hat hónap alatt 150 ezer zsidót telepítsenek le ezeken a területeken, akik a később beözönlő lakosság magvát fogják alkotni. Később ugyanis megnyílik Alaszka kapuja mindama zsidók számára, akik új hazát keresnek.

Mintegy Alaszka Észak-Amerikának egy része, félt, hogy az emberek, akik ide jönnek, rövidesen Newyorkba és Észak-Amerika egyéb államaiba fognak kivándorolni. Ezért törvénytervezet készült, amelyet az amerikai kongresszus elé terjesztettek. A törvény értelmében mindazok, akik Alaszkába érkeznek, öt év alatt nem utazhatnak a tulajdonképeni Amerikába és csak a jelzett idő után lehetnek amerikai polgárok. Akkor azután szabadon utazhatnak az Egyesült Államok bármelyik részébe. Ugyanez a törvény ki fogja mondani, hogy azok, akik Alaszkába érkeznek, nem tartoznak a kvóta alá.

A kormány a terv finanszírozásának kidolgozására felkérte Bernard Baruch bankárt, dr. Stephen Wiset, Morgenthaut és Dicksteint kongresszusi képviselőt. A bizottság élén Mrs. Roosevelt, az elnök neje áll.

Az Alaszka-terv miatt Roosevelt elnök elhalasztotta a menekültügyi konferenciát. A konferenciára tudvalevőleg 32 állam képviselője kapott meghívást. A szeptemberre tervezett konferencia, ha különösebb események nem jönnek közbe, októberben fog lezajlani, amikor is Roosevelt elnök betérjeszti az Alaszka tervét és pedig már annak gyakorlati részleteivel. Közlik azt is, hogy az Alaszka-terv végrehajtása ügyében Roosevelt pártbívei a demokraták meghívták a republikánus párt vezető férfait, akik a tervet nagyjából elfogadják. Zsidó körökből szerzett értesülések szerint az amerikai zsidóság hajlandó száz-

millió dollárral hozzájárulni a nagyszabású terv végrehajtásához. Egy dúsgazdag amerikai zsidó, aki egyelőre nem akarja magát megnevezni, kijelentette, hogy egymillió dollárral járul hozzá az alaszakai telepítéshez.

A terv körül nagy szerepe lesz Kanadá-

nak. Alaszkát ugyanis, amely ugyan Amerikához tartozik, Kanada vágja el az Uniótól. Ha az ember szárazföldön akarja elérni Alaszkát, át kell utaznia Kanadán. Alaszka legközelebbi határa Kanada nyugati részén vagyis Brit-Kolumbián van. A vasuti vonalat is ide fogják bekapcsolni.

Moszkvában letartóztatták Firlinger volt csehszlovák követet

A követ augusztus 18-án még résztvett a katonai parádén

STOCKHOLM, szeptember 2. Moszkvából érkezett értesülések szerint az orosz fővárosban letartóztatták Firlinger egykori csehszlovák meghatalmazott miniszterét, a volt csehszlovák követet. Egyidejűleg letartóztatták Guithalcsit, az orosz területre menekült csehszlovák kommunista párt vezérét. A két letartóztatás óriási felháborítást keltett moszkvai diplomáciai körökben, amint is inkább, mint hogy Firlinger az augusztus 18-i szovjet-ünnepségeken díszpályában ült. Sztalin többek között ezzel is dokumentálni akarta, hogy nem ismerik el Csehszlovákiának a németek által történt okkupációját. A szovjet mindmáig nem ismerte el a „protektorátust” és a moszkvai cseh követ hivatalában maradhatott.

Az új helyzet radikális változást hozott ezen a téren is.

Háborus óvintézkedéseket rendelt el a palesztinai fő-kormányzó

Bombamerénylet áldozata lett az angol titkos szolgálat két tagja

Jeruzsálem, szeptember 2. (I. T. A.) Palesztina is a nemzetközi válság jegyében áll. Bevezették a cenzurát az országba jövő és az országból kimenő táviratokra. Szigorúan megtiltották bármilyen sifferkódex használatát. Táviratozni és telefonálni csak angol, francia, arab és héber nyelven szabad. Hogy a bankok megrohanását megakadályozza, Sir Harold MacMichael palesztinai főkörmányzó, aki a napokban tért vissza szabadságáról, három napos bankzárlatot rendelt el. A főkörmányzó elrendelte a rendelkezésre álló élet- és szállítás-ellenőrzést, hogy megővje a fogyasztókat az üzérkedéstől.

A Beceal muzeum közelében, amely Jeruzsálem központjában van, bomba robbant. A robbanás megölte Ralph Kairna és Ronald Barker nevű angolokat, akik mindketten az angol titkosrendőrség hírszolgálatának tisztviselői voltak. Hivatalos kommuniké közlése szerint a bomba zsidó eredetű volt és azt gyújtósínnyal nagyobb távolságról szabályozták. A kom-

müniké szerint a két tisztviselő az angol titkosrendőrség hírszolgálatának zsidó alosztályánál működött és közismertek voltak arról a tevékenységéről, amelyet az Igrun Zevai Leumi, a revizionista katonai szervezet ellen fejtettek. A merénylet retorzióképpen, Jeruzsálem katonai parancsnoka elrendelte az összes kávéházak és mozik bizonytalan időre való bezárását.

A palesztinai revizionista szervezet letartóztatott elnökét, dr. Dávid Buckspannt a sarafandi gyűjtőtáborban való egyévi internálásra ítélték.

A Colorado felületén illegálisan bevándorolt 270 zsidó menekültet kiengedték a sarafandi gyűjtőtáborból.

Készítetű arab terrorbanda a napokban behatolt a Haifa közelében lévő Safr Amr Druz faluba. A falu lakosai és a benyomuló terroristák között formális harc kezdődött, amelynek során két druzt megölték, kettőt megsebesítettek és tizenháromat elraboltak. A terroristák tíz embert vesztettek.

Temesvár zsidó ifjusága és az őszi iskolaválasztás

Egyre nagyobb méreteket ölt a fiatalság tájékozódása a gyakorlati pályák iránt

Temesvár, szeptember 2. (Az Uj Kelet tud.) A nyári vakáció kezdetén beszámoltunk már arról, az általános jelenségről, amely a temesvári zsidó ifjuság pályaválasztásának terén nyilvánul meg. A szülők és a fiatalok egyaránt felismerték a jelenlegi helyzet szükségességeit és érdeklődésük kifejezetten ama gyakorlati pályák felé irányult, amelyek nemcsak szülőkkel, hanem a fiatalokkal is megvalósíthatóak. Az általános irány: az iparosodás.

Az átképzés problémája ma már életbevágó valóság lett és ennek megfelelően a zsidó ifjuság Temesváron, az ország egyik legfejlettebb ipari centrumában érthetően az iparosodás gondolatával barátkozott meg legkönynyebben. Az adott körülmények között viszonylag kevés azoknak a száma,

akik komolyan foglalkozhatnak az ercei kivándorlás közeli lehetőségeivel és ennek megfelelően a mezőgazdasági pályákra képezik ki magukat. A többséget mindenekelőtt az ipari pályán való elhelyezkedés lehetőségei foglalkoztatják.

Természetesen figyelembe kell venni, hogy az ipar különböző ágainak pozíciói ma sokkal nehezebben érhetők el, mint évekkel ezelőtt és így a zsidó ifjuságnak némi kétséssel kell számot vetnie. Temesvár ipari fejlődése azonban a konjunkturnális depresszió ellenére sem mutat töretést és így még mindig komoly remény van arra, hogy zsidó ifjuság nagyobb tömegei helyezkedhetnek el az ipari pályákon. Ez az általános törekvés ma már erősen észlelhető az őszi iskolaválasztás terén is. A középiskolások diákok között nagy

MINDEN Hölgyet

értesítek, hogy tanulmányutamról hazakerkeztem.

Ella Kozmetikai Intézet

Hirsch Ella

Cluj, Reg. Ferdinand 11. Etaj I. (Gölya épület). Legmodernebb francia és angol kozmetikai újdonságokkal állók a n. é. hölgyközönség rendelkezésére. Tanítványkiképzés, olcsó árak.

számban vannak, akik egyrészt szülei tanácsára, másrészt saját belátásukból is abbahagyták tanulmányaikat és ipari szakiskolákban, vagy pedig nyomban az egyes ipari szakmákban képezik tovább magukat. Főleg a gép- és kézműipar kapott sok zsidó tanoncot, akik erős elhatározással és töretlen munkakedvvel igyekeznek elsajátítani a mesterség szakmai részét.

Hasonló tájékozódás észlelhető a zsidó lányok továbbképzését illetően is. A legtöbb szülő már szelídül azzal a gondolattal, hogy lánya okvetlenül megszerezze az érettségi bizonyítványt, amely a magasabb szellemi képzettség mellett kevés gyakorlati tudást biztosít. Általában a negyedik középiskolát végzett zsidó lányok kevés kivétellel iparművészeti, vagy háziipari továbbképzésre szánták el magukat. A hivatalos intézmények erre természetesen kevés alkalmat nyújtanak és ezért magántanfolyamokon, vagy pedig az egyes szakmai ágakban való tanonkodással képezik ki magukat. Nehéz azonban a tanonkodás törvényes formáinak betartása és ezért sokan lemondanak minden hivatalos képzési jogukról és csak mint műkedvelőtanoncok sajátítják el az egyes szakmákat, főként a varrást, szabást, kalapkészítést és különböző iparművészeti munkákat.

A zsidó tanonciskola feladata

Természetesen az ipari kiképzés terén a legnagyobb feladat a zsidó tanonciskolára hárul, amely — miként már megírtuk — már e hónapban megkezdte működését. A tanonciskola létesítése Temesvár zsidó társadalmának minden rétegében örömet keltett, mert tulajdonképpen ezt lehet az ipari átképzési foyamat első komoly lépésének tekinteni. Az iskola létesítésével a hitközség valóban a legkorszerűbb feladatok egyikét teljesítette és a tanfolyamok iránt megnyilvánuló nagy érdeklődés máris igazolja a tanonciskola szükségességét és feladatainak súlyos voltát.

Az őszi iskolaválasztás körülményeiből még azt a tanulságot is leszüreteljük, hogy a diplomás pályák iránti érdeklődés Temesváron kizárólag a gazdagabb zsidó családok fiai számára maradt meg, de ebben a körben is csak csökkent mértékben. A többség a mérnöki pályákat tűzte ki célul és minden esetben csak azok a diákok folytatják tanulmányaikat, akiknek számára a családi vállalkozásokban biztosítanak elhelyezkedést, vagy külföldi rokonaink révén komolyan foglalkozhatnak a kivándorlás terveivel.

A kereskedelmi pályák terén hasonló a helyzet. A zsidó fiatalságnak komolyan kell azzal számolnia, hogy az új cégek alapítása rendkívüli nehézségekbe ütközik, különösen Temesváron, a helyi hatóságok elvi és gyakorlati álláspontja miatt. A magántisztviselők elhelyezkedési lehetőségei ugyancsak kedvezőtlenek, mint a szakképzett iparosoké. A temesvári magánvállalatok ma még tekintélyes számú zsidó alkalmazottat foglalkoztatnak, ezek azonban fokozatosan kiszorulnak pozícióikból és így a zsidó magántisztviselőknek is csak akkor vannak komolyabb lehetőségeik, ha különleges szakképzettséggel rendelkeznek. Ezért már az idősebb korosztály is igyekszik különleges ismereteket elsajátítani, mint könyvelés, idegennyelvű levelezés és hasonló, aránylag könnyen elsajátítható ismeretek. A nyelvtanulás egyébként változatlan arányokban hódít tért a temesvári zsidóság minden rétegében és azok, akik már korábban megkezdtek, szívesen folytatják tanulmányaikat.

Általában az iskolaév kezdetén a temesvári zsidó ifjuság körében azt a megnyugtató tényt lehet leszögezni, hogy a fiatal zsidó generáció átérzi a jelen súlyos helyzetét és minden lehetőséget megtesz a jobb jövő kiépítése érdekében. Komoly magatartásuk és pontos helyzetismeretük remélhetőleg átsegíti őket a kezdeti nehézségein.

Orth. kóser flekken sült a Carmelben

Legújabb modellek:

Bundák, szőrmék, átalakítások szezonelőtti árban

MANDELBAUM
szücsnél

Calea Regele Ferdinand 20. Udvarban.

EMBER 3.
molyabb
ASTRO-D.
isáról
brift című vi-
at 1935. évfó-
sszabb érteke-
vívili eredmé-
ng felfedezett,
merikai gyógy-
gzett kísérle-
4. szám alatti
ajdonképen a
csi rákkutató
rgó cikk köz-
rü intézetben
ro-D. kiváló
áj, epe és ve-
rosok beszé-
rendkívüli ha-
t. hogy olyan
az, amely az
re rendkívüli
beri organiz-
szertárakban
ndelhető 135
E. gyógyszer-
toriei 124.
iatt a zsidók
ermekeiket a
egy tovább-
öltött fiatalok
akciók és
anulása után,
mereteket sa-
mellett pár-
néber és zsidó
iskolaháló-
örülbelül hat-
ek található.
rtása évente
el.
bő föld-
ban
met mintára
paraszt örök-
dr gazdasági
te, hogy az
en kidolgoz-
oskodás tör-
essenek többé
A miniszter
többé tűrni,
sereje idegen
gekben
alarcának
Kelet tud).
testületek
intézett a
a tanoncok
gázalardój
mis rendelt
a munka-
és 500 lej-
szálmazottak
A légügyi
választát,
em teljesít-
a gázalár-
nem lehet.
un készülő-
adókat kö-
almazottak
A rendelt
szaki alká-
n a beteg-
a munka-
leróni.
gése miatt
talember.
on huszon-
hónapok-
csásábitotta
egy ismert
r a szülők
kijelentet-
kötni, mert
Ezek után
a rendőr-
beismerte,
a lánnyal,
gi ígéretet
n azonban
csábitás a-
ügyesség-
ezték.

HIREK

— Kegyeletes innepség Vlaicu Aurel, a hírneves román pilóta emlékére. Bucurestiből jelentik: Tegnap volt 26. évfordulója Vlaicu Aurel, a kiváló román pilóta döbbenetes módon bekövetkezett halálának. Ez alkalomból az erdélyi és a nagyküküllőmegyei kulturális egyesületek kezdeményezésére a fővárosi „Fehér templom”-ban gyászmisét tartottak. A szertartás nyomán Moldován lelkész, Vlaicu gyermekkori barátja, megindító szavakban esetelte a megboldogult pilóta emberi nagyságát. Megemlékezésében kiemelte, hogy a román repülés uttörőjeként szereplő Vlaicu képes volt mindent feláldozni hazájának a repülés terén szerzett visszhangzó diadalért, akkor, amikor a repülés még a kezdet nehézségeivel küzdött. Negres tábormok Vlaicunak a román-ság szempontjából való jelentőségére mutatott rá, mint a hit, tőretetlen akarat és merész megtestesítője. A küküllőmegyei kultúrtaársaság nevében Popovici hasonlóképpen Vlaicu feledhetetlen érdemeiről emlékezett meg, aki első ízben repülte át gépmadarával a Kárpátok bérceit. Végül részvétárviratot intéztek az elhunyt családja felé.

— Három új postai értékiiket hoztak forgalomba. Bucurestiből jelentik: A román posta vezérigazgatósága hivatalosan közli, hogy a következő új postai értékiiket hozta forgalomba: Bélyegkönyvecskéket, levelezőlapokat fizetett válaszal és a repülőpostával küldendő levelek részére különleges borítékokat. A bélyegkönyvecskéket különböző értékű és bármely küldemény felülbélyegzésére felhasználható bélyegkeket tartalmaznak. Egy bélyegkönyvecskében körülbelül 30-40 bélyeg van, maga a könyvecske a zsebben könnyen hordható és már abból a szempontból is nagyon hasznos, mert a nagyközönség fontos postai felvilágosításokat találhat benne. A bélyegkönyvecskéik ára alacsonyabb, mint a bennük levő bélyegek értéke. Postai levelezőlapok fizetett válaszal. A postavezérigazgatóság a levelezés megkönnyítése céljából hozta be ezt az újítást. A fizetett válaszal ellátott levelezőlap ára 7 lej és volta-képpen két levelezőlapból áll, amelyek tulajdonképpen ára 8 lej. Különleges borítékok a repülőpostai küldemények részére. A borítékoknak és papíroknak darabonkénti ára 1 lej 50 bani. Ezekbe a borítékokba azonban más papírt nem lehet használni, csak saját írópapírt. Azok a levelező felek, akik ezt a rendelkezést nem veszik figyelembe és a légi-posta borítékjába más levélpapírt használnak, elvesztik a küldemény jellegét és levelezőket a posta csak rendes úton továbbítja.

— R. Czerjék Ilonka hegédütanítását megkezdte. Ujjonnan jelentkezőket jutányos áron vállal. Str. Gh. Barițiu 16/a.

— Nyílt uccán kísérlet meg ügyilkosságot a gyengeelméjű férfi. Nem mindennapi látványok voltak szemtanúi az Opera előtt tegnap délelőtt a járókelők. Egy ötven év körüli férfi, aki a Cuza Voda téren már előbb is fejtűntést keltő viselkedéssel vonta magára a figyelmet, életveszélyes „mutatványokkal” döböntette meg az embereket. Előbb kabát nélkül, ingujjban szaladgált össze-vissza a téren, a gyalogjárón, a színház és a katedrális előtti virággruppok között rohant, azután forgalmi rendőri pózba vágta magát, az autórözeledést kezdte „szabályozni” és közben tisztelgett az elrobogó autók felé. Az első pillanatokban mindenki azt hitte, hogy ittas ember csinytevéséről van szó s voltak, akik mulatni kezdtek az eseten. A kedélyes alkalmi „forgalmi rendőri” ugyanis egyszerre csak az eddigi merev pózból átváltozva, feltartott kezekkel leborult a földre, az egyik robogó autó előtt, úgyhogy a sofőr alig tudott már úgy kitérni, hogy át ne gázoljon rajta. Azután jött a második, a harmadik, a negyedik autó, egymásután robogtak el az uttesten s miután itt meglehetősen nagy a forgalom, teljes zűrzavar keletkezett, mert a különös idegen ide-oda futkosva, mindegyik gépkocsit előtt ledobta magát a földre, úgyhogy a sofőrök alig tudták megakadályozni a tragédiát. Végül is a közelben szolgálatot teljesítő rendőrszemnek közbelépése vetett véget az idegizgató jelenetnek. Az ismeretlen férfit karongfogva bevitték a központi rendőrségre, kihallgatni azonban nem lehetett. A szerencsétlen ember ugyanis süketnéma. A rendőrorvosi vizsgálat során megállapítást nyert, hogy az illető nemcsak süketnéma, de gyengeelméjű is. Miután semmiféle igazoló írást nem találtak nála, személyazonosságát még nem lehetett megállapítani. A rendőrkvésztúra életvédelmi osztálya megtette a szükséges lépéseket abban az irányban, hogy a tragikus sorsu férfi az elmegyógyintézetbe internálják.

Orlh. kóser flekken süll a Carmelben

Az igazságügyminisztérium felhívása

az utólagos állampolgársági jelentkezés ügyében

Bucuresti, szeptember 2. Az igazságügyminisztérium az alábbi felhívást tette közzé: A csatolt területekről származó lakosok tudomására hozzák, akik az önkormányzatok teledtek le és a román állampolgárságra jogosultak, de különböző okokból nem irattak be az állampolgársági lajstromokba, hogy az 1939 július 27-én kelt 293 számú törvényrendelet értelmében fordul-

janak azon község polgármesterei hivatalához, ahol illetőségük volt és ne az igazságügyminisztériumhoz. Csak a polgármesterei hivatalok által a minisztériumhoz ellenőrzés végett előterjesztendő névsorok alapján fogják az állampolgárságot elismerni azoknak, akik eleget tesznek a törvényes előírásoknak.

Svájc lakosságának 0.50 százalékát képezik a zsidók

Svájci broszura az antiszemitizmus ellen

Zürich, szeptember 2. „Mi, négy millió nép” címmel dr. Karl Brüscheiler, a svájci statisztikai hivatal igazgatója, az országos kiállítás alkalmából broszúrát jelentetett meg, amelyben a svájci zsidókról a következőket írja:

„A kétmillió 300 ezer protestáns és az egymillió 700 ezer katolikus mellett a 18 ezres lélekszámot kitevő zsidó lakosság valóban elenyésző kisebbség: legfeljebb az összlakosság félszázaléka. A zsidók között erősen kiténik a nyolcezer idegen. A hábo-

ru alatt kétszer annyi idegen tartózkodott az országban, mint svájci zsidó. Van-e értelme annak, hogy négy millió keresztény 18 ezer zsidó miatt nyugtalanodjék, mint ahogy ezt bizonyos nemsvájci személyek szeretnék? És szabad-e azt állítani, hogy országunk el van „zsidósodva” mindaddig, amíg a zsidó lakosság mindössze egyetlen százalék töredékét teszi ki az összlakosságnak? E kérdés megválaszolását nyugodtan bizzuk az egészséges emberi értelemlre és a szabad svájci gondolkodásra.”

MINDEN GONDJÁT ELFELEJTI, ha megnézi a ROYAL slágermozgó ragyogó műsorát

A nagy keringő

Strauss hadhatatlan muzsikáját. Szébbnél szébb valcereknek csodás filmje, amely mindenkit bámulatba ejt. **LUISE RAINER, FERNAND GRAVEY, MILIZA KORJUS** a főszerepekben. Előtte: Uj hirodó.

— Jud Süss vasketrece. Münchenből jelentik: Nagy vita folyik német tudományos körökben egy rozsdás vasketrec körül, amelyben állítólag Jud Süss csontjai voltak közszemlére téve éveken át. A ketrecet Württembergben, egy magánház padlásán találták s most igyekeznék megállapítani, vajjon azonos-e azzal a kinczészékkel, melyben Jud Süss végezte diestelen életét.

— Ismeretlen női holttest az erdőben. Lugosról jelentik: Simion Bot erdész, amint napi körútját végezte az egyik Lugos melletti erdőcskében egy 40-50 év körüli asszony holttestére bukkant. A szerencsétlen asszony feje törzsetől elválva pár lépéssel arrább feküdt az avarban. A koponyáról a hangyák már teljesen lerágta a húst, míg a holttest többi része érintetlen volt. A holttest körül letördelt fagyalak bizonyították, hogy az áldozat és támadója között kétségbeesett küzdelem folytathatott le. Miután az ismeretlen gyilkos végzett áldozatával, a holttestet el el akarta égetni, azonban ez az eső miatt nem sikerült. A rendőrség, a csendőrséggel karöltve, erősen nyomozást indított a bestiális gyilkos kézrekerítésére.

— „Anyagtolvaj” tartóztatott le a ploesti rendőrség. Ploestiből jelentik: A ploesti rendőrség közgei tegnap letartóztatták Hercutu Dumitru munkást, a ploesti CFR petroleumraktár alkalmazottját, aki hónapokon keresztül fosztogatta a raktárban elhelyezett különböző technikai alkatrészeket. A mániákus tolvaj valóságos bazárt rendezett be házában padlásán az eltulajdonított alkatrészekből. Villanyvezetékeket, anódelepeket, kisebb dinamókat és más munkaeszközöket halmozott össze, mintegy 200.000 lej értékű károsítva meg az államot. Kihallgatása után a rendőrség átadta az ügyészségnek.

— A cluji „Beth Abraham” vezetősége tisztelettel értesíti a tagjait és templomlátogatóit, hogy a Str. Gh. Barițiu 8 szám alatti imaházában megkezdődött az imaszékek bérbeadása. A bérbeadás hétköznapokon délután fél 8 és 9 között, vasárnapokon pedig délután 3 és 9 óra között történik. Tekintettel arra, hogy az idén a Szelichesz-napok csak néhány napig tartanak, a régi bérlek jogait a bizottság csak folyó hó 9-ig, azaz a következő szombatig fogja fenntartani. Felkéri tehát mindazokat az érdekelteket, kik üléseiket továbbra is fenntartani óhajtják, hogy ülésgyeiket annál is inkább sziveskedjenek mielőbb kiváltani, mivel az elsőrangú kántoraink kívül sikerült még ez évben az imaházak az ülések is kényelmesebbé tenni, amiért is nagy érdeklődés mutatkozik az ülések iránt és a zsurfolság elkerülése végett csakis ülésgye felmutatása mellett lehet lesz az ünnepek alatt a templomba belépni.

Tizenhete milliót jegyzett hadfelszerelési célokra Aiduna helytartósága

Galati, szeptember 2. C. C. Giurescu egyetemi tanár, királyi helytartó felhívására Aiduna-tartomány lakossága 18 millió 755 ezer lej jegyzett az ország felfegyverkezési céljaira. Ebben a müben kivették részüket a kis- és nagyiparosok és kereskedők, a köz- és magántisztviselők, a gyári és kikötői munkások. A tartomány lakossága nagy lelkesedéssel felelt a helytartó felhívására. Giurescu helytartó elhatározta, hogy levelekben saját aláírásával fogja megköszönni a hadsereg felszerelésének céljaira befizetett és jegyzett adományokat.

— Alijázók ingóságainak vámolása. A központi Palesztina Hivatal közli, hogy a Palesztinába érkezett alijázók, eltérőleg az ezelőtt megállapított 7 naptól, a jövőben 14 napon belül jelenthetik be csomagjaik és ingóságaik érkezését. Az emigránsok egy éven belül vámentesen kaphatják ki csomagjaikat és ingóságait. Az érkezés bejelentése az illető kikötő vámjánál történik, a bejelentési nyomtatványok a vámnál és a Jewish Agency bevándorlási irodájánál kaphatók.

— Waid Bella diplomás francia nyelvtanár-
nő tanítását megkezdte. Str. O. Goga 7. II. em.

— Angol és német nyelvrak adását Halmos Istvánné az 1939-40-es évfolyamra megkezdte. (Str. Rudeanu — volt Str. Surda — No. 1., emelet, balra).

— Dr Klein Andrej dermatovenerológus szabdságáról visszatért és újból rendel. Timisoara I. Str. Mărăsesti 1. Telefon 22-83.

— Schwartz Baba hegédütanítását szeptember 1-től megkezdte. Cim: Str. Memorandului 10, utolsó feljárt, etaj 3.

— Wald Réné zeneakadémiát végzett diplomás zongoratanár-
nő tanítását megkezdte. Str. O. Goga 7. II. em.

— Orvosi hír. Dr. Pop Leonida, a Börgyógyászati Klinika vezető tanársegédje szabdságáról hazaérkezett és rendeléseit Str. N. Iorga 2. alatt d. u. 5-7 között újból megkezdte.

— Hirdetmény. A cluji városi iparos tanoncskolába való beiratkozások 1939-40. tanévre szeptember 11-én kezdődnek és szeptember 25-ig tartanak. Ezen idő alatt minden munkaadó köteles insását beírni, miután utólagos beiratkozásokat csak orvosai bizonyítvány alapján fogadunk el. Beiratkozási díj 500 lej. A beiratkozások sorrendje a következő: Szeptember 11-16-ig az I. osztályba iratkozó tanulók kötelesek jelentkezni. Szeptember 18-19-én az II. osztályba iratkozók jelentkeznek. Szeptember 20., 21., 22-én a III. osztály tanulói iratkoznak be. Szeptember 23-25-én azok iratkoznak be, akik addig nem tudtak beiratkozni. A szeptember 15-ike után leszerződő tanoncok kötelesek a szerződés aláírását követőleg azonnal beiratkozni. 1939. október 1. után pedig nem iratkozhatnak senki többé az iskolába, csak külön kérvény alapján. A javítóvizsgák ideje szeptember 6., 7., 9-ikén délelőtt 11-12 és délután 4-6 órák között tartatnak meg. Az abszolváló vizsgák ideje az intézet titkárságánál tudható meg. Az előadások 1939. október 2-án délután 3 órakor kezdődnek az iskola épületében, Str. Moldovei No. 2. Az insukat be nem írató munkaadókat súlyos pénzbüntetéssel sújtják. Eluton is ajánljuk a tanoncoknak, hogy sapkájukat az iskolában lévő minta szerint rendelkez meg és a szokásos karszámot varrják fel. Az igazgatóság.

— Tiszújítás a bánffyhyunyadi ortodox hitközségben. A bánffyhyunyadi ortodox zsidó hitközségben a napokban zajlottak le a tisztújító választások. A közgyűlés egyhangulag megválasztotta Lób Jakabot örökös diszelnöknek elévülhetetlen érdemei elismeréséül. Elnök lett Dávid Leopold, pénztáros Mann József, gondnok Zuckerberger Samu. Választmányi tagok: Jakab Oszkár, Schilling Salam, Hirschenhauser Jenő, Hersch Lipót, Schilling Rezső, Junger József, Weisz Izsek, Klein Mór. Jegyző Junger László. (6. a.)

Szerkesztői üzenetek

R. A. Ha a bucuresti legfőbb reviziós bizottság hagyta jóvá felmentését, nem kell jelentkeznie. Mindenesetre ajánlatos sürögősen az illetékes Cercu de Recrutarehoz fordulnia.

Be-
távira
alsóhá
táma
az ig
tót a
ség a
Néme
szilár
szerz
önvé
ország
feidül

Pár
reggel
rusko
Néme
A J
dokum
megál
gozott
német
ország
dolgoz
megar
amely
legmag
bátran
A F
szabad
viseli
kül áll

Hi

Haló
órákor
minisz
nácsko
visszat
Sir
baton
táson
lengyel
talban.
órákor
Chamb
Páriz
berlini
hogy E
demars
Amenny
szüntel
és nem
szágból
szággal
Berli
tropp
francia
megbíz
német
szója
vonja
Ribbent
Németo
ténéket
terjeszt
csak az
rti irod
nagyköv
bentropp

Berlin
jelenti:
szág na
angol és

Ko

Londo
ség ma
kanadai
sején C
üzemet
„A m
közöltük
órákor i
a sajtó
Britannia
ellenállj
mány eg
hatómat
való tém
érdekebe
védelm

„A Führer jogos önvédelemből alkalmazott erőszakot“

(Első oldali cikkünk folytatása)

Berlin, szeptember 2. (Rador). A német távirati iroda jelenti: Chamberlain tegnapi alsóházi beszéde minden állításában meg-támadható, mert sok szempontból kifordította az igazságot. Angliát, amely kitöltetlen váltót adott Lengyelországnak, terheli a felelő-ség a történelemért. Németország nem hibás. Németországot nem ambíciói vezették, hanem szilárd elhatározása, hogy a versaillesi béke-szerződést likvidálja. A Führer csak jogos önvédelemből alkalmazott erőszakot Lengyel-országgal szemben. Az ucca hangulata és a feldühödött katonaság által uralt lengyel kor-

mány provokálta támadásával a konfliktust. Ribbentrop még szerda este közölte Hender-sonnal a Führer ajánlatát és a lengyel kor-mány csütörtökön este rádió útján közölte, hogy a javaslatok még vita tárgyát sem képezhetik.

A német távirati iroda végül cáfolja Cham-berlain ama állítását, amely szerint a néme-tek több ízben bombázták volna nyílt város-akat. A német csapatok akkor lépték át a lengyel határt, amikor a lengyel csapatok már több helyen betörték Németországba.

Ki szabadította a katasztrófát a világra?

Párizs, szeptember 2. (Rador). A szombat reggeli párizsi lapok a lengyel-német hábo-ruskodást kommentálva, egyöntetűen elítélik Németország eljárását.

A Jour írja: „Az utóbbi napok történelmi dokumentumainak átolvasása elegendő annak megállapítására, hogy milyen kétszínűen dol-gozott a német birodalom az angol-lengyel-német tárgyalások aláírása alatt a Lengyel-ország elleni támadás utolsó részleteinek ki-dolgozásán. Franciaország történelme során megannyi megpróbáltatáson ment át. Az, amely ma vár reánk, kétségtelenül egyike a legnagyobbaknak. De szembenézünk vele és bátran le fogjuk küzdeni a nehézségeket.“

A Petit Journal megállapítja, hogy Hitler szabadította rá a katasztrófát a világra. Ő viseli a történelem előtt ezt a precedens nél-kül álló felelősséget.

Hitler választ várják az angol és francia demarsra

Halifax külügyminiszter pénteken este 11 órakor Alexander Cadogan társaságában a miniszterelnökségre ment, ahol 20 perces ta-nácskozást folytatott Chamberlain-nel, majd visszatért a Foreign Officeba.

Sir Samuel Hoare belügyminiszter szom-baton délelőtt egyegyed 10 órakor kihallga-táson volt Chamberlain-nél. Ugyanekkor a lengyel nagykövet megjelent a külügyi hiva-talban. Greenwood munkáspárti vezető 10.20 órakor érkezett a Downing Streetre, ahol Chamberlain fogadta.

Párizs, szeptember 2. (Rador). Coulondre berlini francia nagykövet megbízatást kapott, hogy Henderson angol nagykövethöz hasonló demarsot intézzen a német kormányhoz. Amennyiben a német kormány azonnal nem szünteti meg minden támadó tevékenységet és nem vonja vissza csapatait Lengyel-orzágból, Franciaország teljesíti Lengyel-or-szággal szemben vállalt kötelezettségeit.

Berlin, szeptember 2. (Rador). Ribben-trop szombaton fogadta Coulondre berlini francia nagykövetet. Coulondre kormánya megbízatásából azt az előterjesztést tette a német külügyminiszterhez, hogy Németor-szág szüntesse be az ellenségeskedést és vonja vissza csapatait Lengyelországból. Ribbentrop válaszában kijelentette, hogy Németországot nem terheli felelősség a történelemért. Igéretet tett arra, hogy Hitler elé terjeszti a francia kormány javaslatát és csak azután ad arra választ. A Havas távi-rati iroda tudni véli, hogy Henderson angol nagykövet hasonló előterjesztést tett Rib-bentropnak.

A berlini lengyel követ elkérte ülevélét

Berlin, szeptember 2. (Rador). A Stefani jelenti: Anglia, Franciaország és Lengyel-or-szág nagykövetei még Berlinben vannak. Az angol és francia nagykövetek választ vár-

Kanada, Ausztrália és Észak-Irország is fegyvert fognak

London, szeptember 2. A miniszterelnök ség ma közzétette az üzenetet, amelyet a kanadai kormány intézett szeptember else-jén Chamberlain miniszterelnökhöz. Az üzenet a következőképpen hangzik:

„A ma délelőtti minisztertanács után közöltük, hogy a kanadai parlamentet szeptember 7-re összehívtuk. Ma délelben egy órakor ismertettük a kormány politikáját a sajtó képviselői előtt. Amennyiben Nagy Británia beleavatkozik a háborúba, hogy ellenálljon a támadásnak, a kanadai kormány egyöntetűen elhatározta, hogy tel-l-hatamát kér a parlamenttől az Angliával való tényleges együttműködés biztosítása érdekében. Egyelőre folytatjuk a Kanada védelmére irányuló intézkedéseket. A kor-

nak a demarsra, amelyet pénteken este in-tézték a német külügyminisztériumhoz.

Illetékes német körökben cáfolják azt, hogy a német repülők gyújtó- és gázbombá-kat dobtak volna lengyel városokra. Ugyan-csak cáfolják a Berlin lengyel repülők által való bombázásáról szóló hírt.

Varsó, szeptember 2. (Pat). Pénteken reg-gel német szárazföldi és légi haderő az egész határmenten megtámadták Lengyel-or-szágot. Hitler pénteki beszédeben bejelentette a harc folytatását. A lengyel nép évszázados hagyományaihoz méltóan vállalja ezt a há-bo-rut. Lipsky berlini lengyel nagykövet utasítást kapott, hogy hagyja el a német fő-várost. A varsói német ügyvivő ugyancsak elkérte utlevelét. A helyzet ilyen körülmé-nyek között teljesen világos.

Lipsky elhagyta Berlint

Berlin, szeptember 2. A Havas távirati i-roda jelenti, hogy Lipsky berlini lengyel kö-vet elhagyta a német fővárost, míg a követ-ség tisztviselői kara továbbra is Berlinben maradt.

Anglia hajlandó tárgyalni?

Berlin, szeptember 2. (Dunaposta). Egyes hírek szerint Henderson berlini angol nagy-követ a külügyminisztériumban tett látoga-tása alkalmával közölte Ribbentropnal Cham-berlainnek azon üzenetét, hogy az angol kor-mány bizonyos feltételek mellett hajlandó tárgyalni a német kormányval. A tárgyalá-soknak nem szabtak határidőt.

A bucaresti lengyel nagykövet Gafencu külügyminiszternél

Bucaresti, szeptember 2. Roger Răcinesky gróf, Lengyelország bucaresti nagyköve-te tegnap este felkereste Gafencu külügyminis-tert és hivatalosan közölte vele, hogy Len-gyelország hadiállapotban van Németor-szággal. A pénteki nap folyamán a bucaresti diplomáciai kar több tagja látogatta meg a lengyel követet.

Ausztrália is fegyvert fog

Melbourne, szeptember 2. (Rador.) Men-zies ausztráliai miniszterelnök ma a Reu-ter ügynökség tudósítója előtt a követke-ző nyilatkozatot tette:

— Nagy-Britannia vagyunk. Az angol kormány olyan határozatot hozott, amely korszakalkotó marad a történelemben. Ha Németország háborút visel Lengyelország ellen, Anglia fegyvert fog, hogy beváltsa az ünnepélyes szavatosságot, amelyet az-ért adott, hogy megvédje a civilizált em-bert a brutalitás és az erőszak gyászos

tüntetésaitól. Nem tudhatjuk, hány ember-életbe és mennyi szerencsétlenségbe fog kerülni a háború, de tudjuk, hogy a brit nemzetek a földgömb egész területén zárt egységet képeznek. A birodalom egysége megrendíthetetlen: egy király, egy zászló, egy érdek.

Az irek hűségnyilatkozata
Belfast, szeptember 2. (Rador.) Lord Craigavon, Észak-Irország miniszterelnö-

Lengyelországban kihirdették az ostrom-állapotot

Varsó, szeptember 2. Moscicky elnök ma a következő dekrétumot írta alá: „Az alkotmány 24. szakaszának értelmében Eduard Smigly Rydz marsallt jelölöm ki a köztársasági elnök utódául, arra az esetre, ha az elnöki méltóság a béke megkötése előtt megüresedne.“

Varsó, szeptember 2. (Rador). A lengyel parlament szombaton délutánra rend-kívüli ülészakra hívták egybe. Az egész országban kihirdették az ostromállapotot.

A civileknek a lengyel fővárosból való kilakoltatása serényen folyik. A gyermekek és nők tekintélyes részét már elszállították.

Varsón kívül tartózkodnak a külföldi diplomaták

Varsó, szeptember 2. A Semnalul tudósi-tója telefonon jelenti Varsóból: Varsó ösz-szes falaira ma új falragaszokat ragasztot-tak, következők szöveggel:

„Semmit! Egy talpalatnyi földet sem a német hidrának!“

Egyetlen személyvonat sem közlekedik, mert az összes vonatjáratokat a katonaság rendelkezésére bocsátották.

Varsóba érkezett hírek szerint állítólag teljesen megszűnt a vonatközlekedés Né-metország és Olaszország között.

Itteni diplomáciai körökben élénken kom-mentálják az orosz kormány hivatalos lap-jának egyik cikkét, amely tiltakozik az el-len, hogy a fasizmust és a nemzeti szocia-lizmust egy kalap alá vegyék a kommuniz-mussal. A cikk leszögezi, hogy a Komintern kommunista politikája érvényben marad és nem teveszthető össze a római, vagy a ber-lini ideológiákkal.

Grigorcea varsói román nagykövet meg-érkezett állomáshelyére és elfoglalta szék-helyét egy Varsó közelében lévő fürdőhe-lyen, ahol máskülönben a diplomáciai kar többi tagjai is tartózkodnak.“

A varsói szlovák ügyvivő feltűn-estelő levele Beckhez

Varsó, szeptember 2. (Rador). A Pat üg-ynökség jelenti, hogy Szatmári, Szlovákia varsói követe, ma levelet intézett Beck kül-ügyminiszterhez, amelyben mint a szlovák állam képviselője tiltakozik Szlovákiának a német csapatok részéről történt megszá-lása és a Lengyelország elleni harcban hadi-

ke pénteken este nyilatkozatot adott ki, amelyben hangoztatja:

„Chamberlain megható alsóházi beszéde kifejezi a Hiséges ir polgárok érzelmeit is.“ Craigavon lord ezután kijelentette, hogy személyesen felel az ir lakosság ha-zafiasságáért és nem kételkedik abban, hogy az irek mindent meg fognak tenni azért, hogy az ország, a király és biroda-lom hasznára legyenek a súlyos válságban.

bázisként való felhasználása ellen. Szatmári kéri, hogy a lengyel kormány támogassa és legyen szövetségesei mellett is szökezője a szlovák nép harcának, hogy megmenthesse nemzeti becsületét, hazáját és tényleges függetlenségét.

Varsó, szeptember 2. (Rador). Beck kül-ügyminiszter szombaton fogadta a pápai nunciust, valamint az angol, francia, ameri-kai és japán követeket.

A lengyel néppárt kiáltványa

Varsó, szeptember 2. (Rador). A lengyel néppárt hazafias kiáltványt intézett a pa-rasztokhoz.

— Jól tudjuk, — mondja a kiáltvány, — hogy német támadással állunk szemben. Tudjuk, mire számíthatunk Hitler győzelme esetén. Nyersen és világosan megmondotta, hogy a lengyel földre vágyik. Nyíltan han-goztatja, hogy ki akarja utasítani és ki akarja irtani a lengyel parasztok millióit, hogy helyet csináljon németeknek. Ezért kezdte el a háborút. Harcolni fogunk a ha-záért, államunkért, de saját és felebarátaink életéért. Elet-halálra kell harcolnunk. Mi, mezőgazdák, a nemzet legszármosabb rétege, mi fogjuk vállalni a háború legnagyobb áldozatait. De meg fogjuk tenni, mint 1920-ban és visszaszorítjuk a nyugati benyomu-lót.

— Ma csak egyetlen célkitűzésünk és egyetlen lehetséges magatartásunk van: Fegyverbe! Előre az ellenség ellen! Ne engedjük át egyetlen talpalatnyi földet sem! A győzelem a miénk lesz!

A háború első napjának mérlege

Varsó, szeptember 1. (Rador). A Havas jelenti: A háboruskodás első napjának estéjén a helyzet a fronton a következő volt: A határ-mentén a harcok mindenütt folytak anélkül, hogy a németek jelentősebb sikereket értek volna el. A pénteki nap legfontosabb esemé-nye a német repülők által több város bom-bázása volt, amely számos áldozatot követelt.

Londoni lengyel körök pénteken este ki-jelentették, hogy a német csapatoknak egyet-len ponton sem sikerült áttörniük a lengyel védvonalakra. Mi kitartunk állásainkon, tehát tulajdonképpen a háború — hangoztatták a lengyel hatóságok mértékadó képviselői.

Varsó, szeptember 2. (Rador). PAT: A szombati lengyel sajtó hangoztatja, hogy a németek nem érték el azon céljukat, hogy tönkretessék a lengyel lakosság lelkiállapo-tát repülőtámadásaikkal. A támadások nem vezettek máshoz, minthogy megszállították a fegyelmet és fokozták az éberséget. A len-gyel lakosság sikerrel állta ki a próbát. A lapok élesen elítélik a német támadást és rá-mutatnak arra, hogy annak okai egyrészt a Harmadik Birodalom vezetőinek olthatatlan hódító szomjában, másrészt pedig Német-or-szág kétségbeesett belső helyzetében keresendő.

A pénteki támadások krónikája

Varsó, szeptember 2. (Rador). A PAT üg-ynökség jelenti: Ideiglenes számítások szerint szombat reggelig a német repülők 94 táma-dást intéztek lengyel városok, falvak és kö-zségek ellen. Huszonkét támadás irányult olyan helységek ellen, amelyek lakosainak száma meghaladja a 10.000-et, 27 olyan kö-zség ellen, amelyeké 3000-nél több, 25 falu ellen és 20 igen kicsiny községek, sőt elszige-telt házak ellen. Másrészt a német repülők gépfegyverekkel támadták meg a mezőn dol-gozó vagy az utakon közlekedő embereket. A halottak száma összesen 130, alkik közül 12 katonára. A súlyosan és könnyebben sebesültek száma több mint száz. Ezeknek fele asszony és gyermek. A legdrámaibb bombázásnak a német határ közelében fekvő Wielun kórháza

volt kitéve, amelynek épülete lángbaborult. Az éjszaka folyamán megállapítást nyert, hogy a légi elhárító ütegek által lelőtt német repülők száma sokkal nagyobb, mint eleinte hitték.

A repülőtámadásokról a következő részle-teket közli még a PAT ügynökség: Pénteken 6.10 órakor hat német repülőgépet jelent meg Jedlice, Moderowka és Iwonice Krosno ker-ületbeli városok felett. 6.20 órakor négy repülőgép gyújtó- és mérgegázbombákat do-bott ezekre a városokra. Egyik német gépet lelőtték, amely lángokban zuhant le. Három német űrvezetőt a rendőrség letartóztatott és átadott a katonai hatóságoknak. Moderowka vidékén másik két német repülőt lőttek le. Wnicz gyógyfürdőhely körül a németek 12 bombát dobtak le. 6-7 óra között a németek repülőtámadást intéztek Plock város ellen. Négy embert megöltek, hatot megsebesítet-tek, egy házat elpusztítottak. 9.41 órakor három német repülő jelent meg Warka város felett és 53 bombát dobott le. A német rep-ülők leereszkedtek és gépfegyverrel lőttek a város főterén levő lakosokra. Egy embert megöltek, három megsebesítettek. 17.40 óra-kor egy német repülő bombázta Grodzuszk Mazowieckit városkát, három házat tönkre-tett. Több ember megsebesült. Izdebudna hely-ségre ugyanazon német bombavető bombá-kat dobott és nehéz gépfegyverrel támadott meg több embert, akik egy traktor mellett állottak. 17.50 órakor a német repülők bom-bázták Blonie várost és 20 bombát dobtak le. Puck városát 12 repülőgép támadta meg. Halottjai és sebesülteij vannak a támadás-nak. Trzewfo helységben, Swiecie körzetében egy német repülőgép tüzbe vett egy munkás-csoportot és két munkást megsebesített. 17 órakor hat repülőgép bombázta Robakowo, Gogolon és Wielkie falvakat Pomeránia vaj-daságban, de emberáldozatokat nem ejtettek. A német bombák 30 házat pusztítottak el. A délután folyamán a német repülők sorban bombázták a középlengyelországi városokat és községeket.

(Folytatása a 10-ik oldalon.)

SPORT

Ma kezdődik a Nemzeti Bajnokság B) küzdelme

Bucuresti, szeptember 2. A B) liga küzdelmei ma, vasárnap kezdődnek a következő műsorral:

I. csoport:

Csernovicban NAC—Dragos Voda, bíró T. Irimescu.

Braítában Dacia Unirea—Sporting, bíró Ghebercoff.

Constanában ASC—Victoria CFR, bíró Ghilescu.

Floestben Tricolor—Mures, bíró I. Petrescu.

Brassoban Astra—Craiovan, bíró V. Tanase.

II. csoport:

Aradon Gloria—Vulturii Textila, bíró Sebesan.

Temesváron Kinizsi—CFR Turnu-Severin, bíró Muntean, Arad.

Petrozsényban Jilul—Minerul, bíró Petrik.

Piskin CFR—Electrica, bíró Höhn.

Brádon Mica—Sparta, bíró Husztig.

III. csoport:

Sepsiszentgyörgyön Oltul—Victoria, bíró Lungu Tr.

Marosvásárhelyen Monopol—Sodronyipar, bíró dr. Boldur.

Szatmáron Barkochba—Olimpia, bíró Tautu.

Nagyváradon Crisana—Törekvés, bíró dr. Stanciu.

Tordán Universitatea—Cement, bíró Sipos.

IV. csoport:

Bucurestiben: Makkabi—Prahova, bíró E. Kroner.

Gaiafiban Doc—DVA, bíró M. Vlahu.

Kisenevben Makkabi—Franco Romana, bíró Fianu.

Női atlétikai versenyt rendez a Szamos Liga

Cluj, szeptember 2. A Szamos-liga f. hó 14-én a Károly király park sporttelepén női atlétikai versenyt rendez a következő számokkal: 100 és 400 m-es síkfutás, magasugrás, távolugrás, diszkoszvetés, gerelydobás, súlylökés és 4x100 méteres staféta. Az első és második helyezettek a Szamos-liga érmeit fogják kapni.

A versennyel kapcsolatban bővebb felvilágosításokat szívesen ad dr. Nagy L. a városi sporttelepen hetenként hétfőn, szerdán és pénteken este fél 7 órakor kezdődő KAC edzéseken.

Mi újság a sportvilágban?

A temesvári TMAC vasárnap a jugoszláviai Borovóban revánsmérkőzést játszik a Bata csapatával, Temesváron a TMAC győzött 2:1-re.

Stockholmból jelentik: Gusztáv Adolf svéd herceg és nagyszámu közönség jelenlétében rendezték meg a sikertéma olimpiát, mely ebben a számban is Németország 286 pontos győzelmét hozta meg. 2. Svédország, 3. Franciaország, 4. Finnország, 5. Anglia, 6. Dánia, 7. Belgium, 8. Norvégia, 9. Lengyelország, 10. Amerika, 11. Románia. Az eredmények általában gyengék, a versenyeknek inkább propaganda-jellege volt.

tember 10-én Kolozsváron nem lesznek labdarugómérkőzések. A Victoria ezen a napon Temesvárra fog utazni, mint Kolozsvár válogatottja, hogy viszonozza a temesvári csapat kolozsvári szereplését.

A Wittman-kupáért Newyorkban tartott Amerika—Anglia női teniszmérkőzést az amerikaiak 5:2 arányban nyerték meg. A verseny hőse Alice Marbley volt, aki egymaga három győzelmet aratott.

Fizetésképtelenségek

Amint azt közöltük, a marosvásárhelyi Rafineria de Petrol S. A. ellen a törvényszék elrendelte a csődöt. Csődszindikus: Alexandru Popescu bíró, tömeg gondnok Dr. Ionel Ciupe ügyvéd. A törvényszék a követelések bejelentésének határidejét ezeptember 22-re, a verifikálás napját október 21-re tűzte ki, míg a csődválasztmányt október 23-án választják meg.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláshirdetések, üdülőhelyek és fürdők hirdetései, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előrefizetés mellett közlünk. Jeligen levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portóztott leveleket továbbítunk.

Ingyen nem, de hihetetlenül olcsón vásárolhat finom férfiruha- és kabátzöveket, készfelneműt, kötöttáruat, maradékokat Finkelsteinnál, Stroiescu 3, udvarban. Uránia mozi háttamögött.

Anyarozsot legmagasabb áron vásárol VESTA vegyigyár Oradea, Piața Iosia.

Palesztinai „Corona” beretvapenge olcsó és tartós. Kérje minden szaktüzetben.

Gyermekszerező kisasszonyt román, német nyelvtudással, jó fizetéssel felveszek. Cim: Diamantstein László vasúletbe, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 24.

„BRISTOL” ארטה ברטול étterem-bodega Cluj, Regela Ferdinand 37. Cluj egyetlen, szakember vezetése alatt levő étterme, amely az orth. Rabbitanás felügyelete alatt áll. Elsőrangú, izletes uri konyha. Mérsékelt árak. Minden este fleikensült és Azuga sör. Abonoma kihordásra is. Vásárhelyi felvágott különlegességek. Sajfok, stb. Utazó uraknak nagy kedvezmény.

Észak-Románia legolcsóbb bevásárlási forrása Sidurim, Machazarim és mindennemű kegyesszerekben. Angro és detailban. Librarie Winternitz, Satu-Mare, Teofil Dragos 5.

Vidéki központban jóforgalmu szakmában egyedüli üzlet, esetleg ingatlanal együtt családi okból eladó. Cim a kiadóban.

Két diákot vagy diáklányt teljes ellátásra orth. kóser kosztal felveszek. Steiner Oradea, Str. Cuza Voda 82.

Iskolás lányokat teljes ellátással felvesz uricsalád központban. Cim a kiadóban.

Gyár melletti szövetkezeti üzlet vezetésére keresünk szakképzett vezetőt 100—150.000 lej készpénzgaranciával. Ajánlatokat „Komoly jövő” jeligére e lap utján kérünk.

Elrusítolányokat, vagy fiatal kereskedősegédek keresünk rögtöni belépésre, rak-tári teendőkre, textilszakmában. Írásbeli pályázatokat személyi adatok és fizetési igény megjelölésével „Szorgalmas” jeligére a kiadóba kérünk.

Uricsalád központi komfortos lakásába elfogad 2 középiskolás leánykát. Zongora. Cim a kiadóban.

Jutányos áron adok teljes ellátást 1—2 vidéki diáknak, akik kitünően tanuló V. liceumista fiammal együtt végezhetik tanulmányukat. Ort. kóser koszt. Londonné, Timisoara, Tudor Vladimirescu 28.

Cluj főterén komfortos lakásban két iskolas urileány teljes ellátást kaphat. Bővebbet „Lloyd” comisio, Piața Unirii 9.

2 diák olcsón teljes ellátást kaphat külön szobában, minden iskolához közel. Cim: Gen. Gherescu 7, emelet.

Vendéglői, italmérési engedélyei rendelkező olyan szakmabeli egyént alkalmazok, kinek némi készpénze is van, egy központban levő jólmenő vendéglőbe. Cim a kiadóban.

Ügynök kerestetik háztartásoknál speciális élelmiszrendelések felvételére. Cim a kiadóban.

Háziaszonyok figyelmébe! Gyakorlattal bíró cukrászno tanfolyamot rendez. Felvilágosítást nyújt 10—11-ig. Str. Berde 2. II. em. 26.

Elegánsan butorozott különbejáratu, parkettes szoba fürdőszobahasználattal kiadó. Str. Florilor 12.

Két középiskolás tanulót ortodox kóser ellátással, fürdőszobahasználattal elvállalok! Decebal 5. Hirsch.

Etfogadunk központi fűtéses komfortos lakásunkba középiskolás lánykát teljes ellátásra. P. Unirii 7, ajtó 11.

Könyvkötészeti munkákat jelölésrel és olcsón készít a

GLORIA

könyvkötészeti

Tulajdonos: MARK LAZAR.

CLUJ, Piața Unirii 9.

Csak a milanoi Fratelli Branca-féle

FERNET-BRANCA

hiteles.

Gyufával játszó gyermekek felgyújtottak egy falut

Roman, szeptember 2. A romanmegyei Boghicea községben nagy tűz pusztított. A tűz keletkezésének körülményei a következők:

Ferent M. Băcaneanu lakos fiai és Mihai I. Bălint hat éves Anton A. Bălint nyolc éves és Andrei Bălint tíz éves gyermekek gyufával játszadoztak. A gyerek játék közben meggyújtottak egy szénaboglyt. Az időközben keletkezett szél néhány szikrát Băcaneanu Ferenc házának fedelére sodort. A ház azonnal tüzet fogott. A tűz innen áttért egy csirre, gy istálóra, végül George Neculea Bălint házára is. A lángok ereje már-már azzal fenyegetett, hogy yaz egész zfalut megsemmisíti. Azonnal a tűzvész színhelyére érkezett Ionescu Marin, a csendőrlégió parancsnoka, aki az oltási műveleteket vezette.

Miután a faluban nincsen szervezett tűzoltóság, a falu lakossága mindössze arra szorítkozhatott mentési munkálatai közben hogy megakadályozza a tűz továbbterjedését.

Néhány óra múlva a két ház összes tartozékaival porrá égett. A tetttől megriadt gyerekeket, akik időközben megszöktek, a közeli erdőben találták meg szüleik. A kárt ötszázezer lejre becsülik.

Napokon át tartó székrekedésnél és az ezzel járó gyomor- és bélzavaroknál, puffadásnál, gyomornyomásnál, felbőgögnél, étvágytalanságnál, bódultságnál, homlokfejfájásnál és hányingernél egy-két pohár természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztés útjait alaposan kitisztítja és igen kellemes közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGO MUSORA:

Minden gondját elfelejti ha megnézi A nagy keringőt, Strauss halhatatlan muzsikáját, szebbnél szebb valcereknek csodás filmje, amely mindenkit bámolatba ejt. Luise Rainer, Fernand Gravey, Miliza Korjus a főszerepekben. Előtte: Uj hirodó.

A CAPITOL MOZGO MUSORA:

Szezőnyító nagy preimer! Egy királynő naplója, Főszereplők: Anna Neagle és Anton Walbrook. A film előtt: Uj szenzációs Paramount világhíradó.

A THALIA MOZGO MUSORA:

Szenzációs kettős műsor: 1. Gibraltár. Viviane Romance és Erich von Stroheim világhírnévű filmje. Kémek izgalmas harca a Földközi tenger kulsának, Gibraltárnak hadititkaiért, egy szerelmi történet keretében. 2. A hegyek királya. John Wayne cowboy premier-slágerfilmje. Előadások: 3, 6 és 1/2 10 órakor.

A SELECT MOZGO MUSORA:

Angyalok pokla. Izgalmas film, teljesen új tartalommal, mely a női pilóták küzdelmes életét mutatja be. Főszerepekben: Alice Faye, Constance Bennett, Nancy Kelly, Charles Farrell.

AZ URANIA MOZGO MUSORA:

Rendkívüli dupla műsor! 1. A társadalom bieme. Danielle Darrieux, napjaink legünnepeltebb francia művésznőjének egyik remeke. Erdekes film egy mai diáklány izgalmas életéről. II. A csavargók. Minden jelenetében mosolyra készíti ez a kedves vigjáték a nézőt, melynek főszerepét Paul Hörbiger alakítja.

A RIO MOZGO MUSORA:

Ma 3, 6 és 9 órakor Clujon utoljára! Csak pár napig! I. Bulu a fehér tigris. Eddig a legnagyobb dzsungel film, páratlan izgalmas jelenetekkel. Fősz.: Asmara, a csodaszép maláji leány és Jane Revgan. II. Az első ölelés. Megható társadalmi dráma. Fősz.: Janet Gaynor és Robert Taylor. III. Journal.

Közöltesse

ujévi üdvözetét

az UJ KELET

ROSHASANAI

számában,

amely rendkívül gazdag tartalommal, szeptember 14-én jelenik meg. Ily módon jókívánságai eljutnak minden rokonához, ismerőséhez és üzletfeléhez és egyúttal támogatja a Keren Kajemetet is, a palesztinai földvásárlás alapját. A közlési díj kevesebb, mint amennyibe a névjegyek és boríték, valamint a szétküldés postaköltsége kerülnének.

Egyszerű üdvözet, folytatólagosan közölve ————— 30.— lej
Egyszerű üdvözet, külön sorban ————— 50.— lej
Egyszerű üdvözet, külön szöveggel ————— 100.— lej
Nagyalaku keretes üdvözet üzletek, vállalatok, egyesületek részére 250.— lej

Küldje be üdvözlete szövegét és a megfelelő összeget (postabélyegben is) vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz, vagy vidéki fiókiadóhivatalaink és megbízottaink bármelyikéhez, vagy adja át a Keren Kajemet munkatársának.

KÖZGAZDASÁG

A bucaresti tőzsdén tartózkodással figyelik a világpolitikai eseményeket

A bucaresti tőzsdén a hét elején, a kedvezőbb külföldi jelentések hatása alatt, szilárduló volt a tendencia, a hét végén — a bekövetkezett világpolitikai események hatása alatt — tartózkodás lett úrrá és a favoritértékek árfolyamai kissé visszaes-tek. A fixkamatozású papirokban a követ-kező árfolyamok alakultak ki: Stabilizarea 59.50, Decvoltarea 60.87, kisajátítási kötvény 57.50, 1933. évi járadék 63.25, Inze-strarea kötvény nagy címletei 82.25, kis címletek 77, 1935. évi 3%-os Consolidarea kötvény 43.—. A bankrészvények árfolya-ma alig változott, a Banca Naționala rész-vény 5650 lej, a Comro 205 lej, a Romá-

neasca 550 lej, a Credit Român 410 lej, a Credit Industrial 710 lej. A biztosítási részvények árfolyama sem változott, a Dacia-România 4200 lej, a Generala 1130 lej, az Agricola-Fonciera 325 lej, a Națio-nala 250 lej. A petróleum részvények tar-tottak. Az Astra-România 770 lej, a Steaua-România 280 lej, a Concordia 420 lej, a Credit Minier 220 lej, a Redevența 145 lej. Az ipari részvények is tartottak. A Mica 1120 lej, a Letea 930 lej, a Re-sița 440 lej, a Tramway-Bucuresti 1050 lej, a Telefon részvény 1020 lej, a Titan-Nadrag-Calan 1550 lej.

Románia termelésére és az exportra kevés kihatással volt a lengyel-német konfliktus kitörése

Bucuresti, szeptember 1. A külpolitikai események bizonyos befolyást gyakoroltak az ország ipari és kereskedelmi életére. Különösen a gabonakivitel ütemének meg-lassulása volt észlelhető. Az utóbbi na-pokban csak a Görögországba irányított szállítmányok indultak el. Ennek oka az, hogy a szállítások határidejét csak szept-ember és október hónapokra állapították meg. A *petróleum kivitel semmilyen fen-nakadást nem szenvedett*. A belföldi vasipar teljes üzemmel dolgozik. A textilipar te-

vékenysége csökkent, mert a details keres-kelem még nagy rezervákkal rendelke-zik. A szövőgyárak a megfelelő nyersanyag állománnyal rendelkeznek és az utóbbi he-tekben fokozott ütemben dolgoznak. Annak ellenére, hogy a lakosság jelentős élelem mennyiségeket vásárolt az utóbbi napok-ban, az élelmiszer termelésben és iparban nem állott be fennakadás. Az árhullámzá-sok nem jelentősek. A belföldi cérmagya-ruk emelték termékeik árát.

A nyugateurópai értéktőzsdék és pénzpiacok helyzete a német-lengyel konfliktus kitörése előtti napokon

Az egyes államok háborus jellegű pénzügyi és gazdasági intézkedéseinek megfelelően alakult az üzlet már a hét elején az összes nyugateurópai tőzsdéken. Ugrásszerű emelkedé-sek következtek be a fontosabb nyersanyagok és árutőzsdéken. A közép- és keleteuró-pai valutákat kedd óta nem jegyzik Londonban és Zürichben. Csődöt kértek Mannheimer bankár hagyatéki vagyona ellen a hitelezők

Zürich, augusztus 31. A nyugateurópai értéktőzsdéken és pénzpiacokon már e hét elején vészjelző idegességgel indult az üz-let, ha egyáltalában komoly tőzsdéi üzle-teknek lehet nevezni azokat a jelensége-ket, amelyek ugyszólván az összes nyugat-európai tőzsdéken lejátszódtak. Ugy a svájci tőzsdéken, mint Párizsban, London-ban, Amszterdamban és Brüsszelben a tőzsdéi körök a háború és béke esélyeit latolgatták. Amíg a hét elején az optimis-ták voltak tulsúlyban, a hét közepén egyes államok részéről életbeléptetett há-borus jellegű intézkedések állandóan a pesszimizisták táborát növelték meg, ami aztán még jobban fokozta minden tőzsdén a bause tendenciát.

Londonban a hét elején még átmenetinek minősítették az angol kormány ama intéz-kedését, amellyel felfüggesztette a valuta-ki egyenlítő alap működését és egyidejűleg felmondta az angol-francia-amerikai valu-taegyezményt. Az első hatás a font nagy-arányu gyengülésében nyilvánult meg, azonban rögtön jelentkezett az ellenhatás is és a font ismét a régi árfolyama felé javult, azonban ez a javulás csütörtökön megtorpant. A londoni tőzsdéi körök fi-gyelme egyébként az árutőzsdé felé for-dult, ahol — az angol kormány nyers-anyag kiviteli tilalma ellenére — az árak rohamosan emelkedtek. Párizsban a hét eleje óta általános volt a pesszimizmus. A francia kormány ugyan — a közvélemény megnyugtására — csak elhatározott kü-lönböző intézkedéseket, azonban ezeket csü-törtökig nem léptette életbe. Mindezek el-lenére a párizsi tőzsde már a hét elején

számolt a lengyel-német konfliktus legked-vezőtlenebb fordulatával. *Hollandiában és Belgiumban*, az általános mozgósítás szer-dai elrendelése után csupa háborus jellegű intézkedések történtek gazdasági téren is, így a holland jegybank a bankrátát 2 szá-zalékról 3 százalékra, a belga jegybank 3.5 százalékról 4.5 százalékra emelte fel. Mindkét állam szigorított devizakorláto-zásokat vezetett be és mindkettő betiltotta a nyersanyagkivitel is. *Svájcban* a kor-mány egyelőre különböző védelmi intézke-dések megtételére szorított, egyes cik-kekre azonban elrendelték a kiviteli tilal-mat, míg az importcikkekben elrendelték a készletek összeállítását, illetve bejelenté-sét. A semleges államok közül a skandináv államok mindegyike megszigorította a de-vizakorlátozó intézkedéseket és rendelke-zések történtek bizonyos nyersanyagok és élelmiszerek felhalmozására is. Az angol dominionok közül *Ausztrália és Új Zeeland* betiltotta az aranykivitelét, valamint egyes nyersanyagok kivitelét azzal, hogy azok csak angol cégek keresletére adhatók el. *Kanada* nem tett ilyen intézkedéseket, azonban a nyersanyagok exportjának el-lenőrzésénél szigorúan betartják az angol kormány ezzel kapcsolatos kívánságait.

A nyugateurópai és tengerentúli áru-tőzsdéken az elmúlt héten általános hausse tombolt. A forgalom minden árutőzsdén emelkedett, főleg a hatalmas tételű speku-lációs vásárlások hatása alatt. Egyes cik-kekben csak a tengerentúli árutőzsdéken volt szabadüzlet, mivel az egyes európai kormányok kiviteli tilalmakat, készlet összeírásokat rendeltek el. *Számos cikk*

árban olyan emelkedések következtek be, amilyenre husz év óta nem volt példa.

A nyugateurópai devizatőzsdéken jelen-tős kereslet volt az összes nyugateurópai valutákban és a dollárban. Svájcban és Londonban az aranyat csak névleg jegyez-ték, mert a kínálat lényegtelen, mindenki aranyat keres és teaurál. A fontot főleg az utolsó rendezésekkel kapcsolatban keresték és ennek megfelelően a hét közepén az árfolyama is szilárdult. A közép-európai valuták jegyzését már a hét ele-jén felfüggesztették, először Londonban, aztán Párizsban és Amszterdamban és kedden Zürichben is, sőt a márkát, az olasz lírát, a zlotyot, a pengőt és más keleteuró-pai valutákat még a zürichi magánforga-lomban sem jegyezték és ezekben csupán alkalmi üzletek jöttek létre. Hétfőn a zü-richi magánforgalomban a márkabankjegy utolsó árfolyama 44—46, a pengő bank-jegyé 51—52, a zlotybankjegyé 52 volt, a többire még ilyen vélelmező árfolyam sem alakult ki.

A Mendelssohn Bankház ügye — a nagy világpolitikai események mellett is — to-vább foglalkoztatja a hollandiai és párizsi tőzsdéi köröket. A párizsi bankok az el-múlt héten likvidálták a Mendelssohn Bankházzal kapcsolatos tételleiket, ami ál-tal a Mendelssohn Bankház bukásától tel-jesen függetlenítették magukat. Viszont a bank többi hitelezői türelmetlenül várják a hágai kereskedelmi törvényszék által adott moratórium lejártát, sőt egyes hi-telezők Mannheim hagyatéki vagyona ellen csődöt is kértek.

A magyar kormány megbízottai az el-múlt héten megegyeztek a cseh-morva protektorátus kormányával és a prágai és pozsonyi bankokkal e bankok ama felvidé-ki fiókjainak felszámolására, illetve átvé-telére, amely bankfiókok a visszacsatolt városokban működnek. A felszámolást a budapesti Pénzügyi Központ végzi és ennek megbízottai már át is vették e bankfiókok vezetését.

A kikötővárosok gabonátőzsdéin az üzlettelenség ellenére tartottak az árak

A világpolitikai események hatása alatt a nyugati gabonátőzsdéken szilárdabbak az árak. Galatjában, Constanțában szünetel az exporttevékenység az egyes államok hajózási rendelkezései miatt

A nemzetközi gabonátőzsdéken az üzle-tet az elmúlt héten teljesen a világpolitikai események determinálták. A hét első na-pjaiban a nyugateurópai államok jelentős tételű buzavásárlásokat eszközöltek, hábo-rus tartalékolási célokra, aminek hatása alatt az árak szilárdabbak voltak. A hét vége felé — a változott politikai hírek hatása alatt ezek a vásárlások még rohamosabbak voltak és ez az árakat tovább emelte. Az amerikai gabona-tőzsdéken az európai nagy kereslet miatt szintén tartottabb árak alakultak ki, az összes gabonanemiekben.

A romániai gabonátőzsdéken az elmúlt héten szintén szilárd volt a tendencia, ami egyrészt a külföldi hírekkel, másrészt az-zal volt magyarázható, hogy a *hivatalos árak szeptember 1-én ezer lejjel emelked-tek*. A szilárdabb tendencia mellett az ex-porttevékenység egészen a minimálisra csökkent, mivel az angol, olasz és német hajózási társaságok hajói — kormányaik rendelkezésére — üresen eltávoztak a ro-mániai kikötőkből. A kukorica és főzélék-félék árai változatlanul tartottak, a többi gabonanemiek és olajmagvak árai válto-zatlanok.

A romániai gabonátőzsdéken a hét végén a következő árakat jegyezték:

Bucuresti: 77 kg-os buza (1% idegen anyaggal) 43.000 lej, 56 kg-os árpa (4 plus 1%-kal) 27.500 lej, kukorica 42.000 lej, repce 86.500 lej, Victoria borsó 75.000 lej, bab 87.000 lej.
Brăila: 75 kg-os buza (3%-kal) 42.000 lej, 56—57 kg-os árpa (4 plus 1%-kal)

27.250 lej, 72 kg-os rozs (5 plus 5%-kal) 24.500 lej, kukorica 42.500 lej, Victoria borsó 76.000 lej, takarmány borsó 61.000 lej, bab I-a 91.000 lej, 41—42 kg-os zab (5%-kal) 41.500 lej, Naveta repce 85.000 lej, napraforgómag 53.000 lej, lencse 115.000 lej.

Galatji: 76 kg-os buza (1%-kal) 42.500 lej, 75 kg-os buza (3%-kal) 42.000 lej, 71 kg-os rozs (8%-kal) 26.000 lej, 57 kg-os árpa (4 plus 2%-kal) 28.000 lej, 37 kg-os zab (3 plus 2%-kal) 35.000 lej, kukorica 42.500 lej, bab 89.000 lej, napraforgómag 51.000 lej, zöld borsó 95.000 lej, Victoria borsó 77.000 lej, takarmány borsó 62.000 lej, repce 86.500 lej, Naveta repce 82.500 lej, tökmag 94.000 lej.

Constanța: 75 kg-os buza (3%-kal) 42.000 lej, 54—55 kg-os árpa (4 plus 1%-kal) 27.750 lej, 71 kg-os rozs (5 %-kal) 26.500 lej, 41—42 kg-os zab (3 plus 4%-kal) 35.000 lej, kukorica 44.000 lej, napra-forgómag 51.000 lej, Victoria borsó 75.000 lej, takarmány borsó 61.500 lej, Transil-vania bab 86.000 lej, Naveta repce 83.000 lej, tavaszi repce 78.000 lej.

Temesvár: A bányai gabonapiacokon kukoricában és búzában változatlanul élénk az üzlet, a többi gabonanemiekben az üz-let csendes. Árak: 75 kg-os buza 42.000 lej, új zab 40.000 lej, korpa 34.000 lej ta-karmányárpa 45.000 lej, tavaszi árpa 42.000 lej, muharmag 40.000 lej, tökmag 95.000 lej, káposzta repce 85.000 lej, len-cse 65.000 lej, vagononként.

Az oradeai Szilágyi Zsidó Fiuinternátus

felvesz bentlakó tanulókat az 1939/40. iskolai évre. Ort. kóser teljes ellátáson és gondos felügyeleten kívül nyújt okleveles középiskolai tanároktól vezetett előkészítést, francia, német, angol és héber nyelvtanítást, zenei előkészítést.

Az érdeklődőknek az igazgatóság (Oradea, Str. Delavrancea 17) minden részletekre kitérjő prospektust küld.

Az intézet felügyelő igazgatói: Dr Szilas Izidor főcsemei igazgató és Radó Pál kereskedelmi főcsemei tanár

Ipari és kereskedelmi vállalati hírek

Societatea Naționala de Valorificări Agricole S. A. (S. O. N. A.) cég alatt Bucurestiben vállalat alakult, 20 millió lej részvényekkel, mezőgazdasági termékek értékesítésére. A 20 milliós részvénytőkéből az állami érdekeltségű Banca pt. Industrializarea si Valorificarea Produselor Agricole (B. I. N. A. G.) tíz milliót, a Karakul Juhtenyésztők Szindikátusa 7.5 milliót fizet be, míg 2.500.000 lejt magántőkések jegyezték le.

Amint azt közöltük, a sepsiszentgyörgyi **Henry Klínger** cég részvénytársasággá alakult át, 100 millió lej részvényekkel, amely átalakulást a törvényszék és a braszói iparkamara bejegyezte. A 100 milliós részvénytőkéből a Henry Klínger cég természetbeni apportja 70.205.000 lej volt, az új részvényesek azonnal 10 millió lej készpénzt befizettek, míg 19.795.000 lej befizetésre vár. Az első igazgatóság tagjai: General N. Uica, General N. Petala, Traian Alexandrescu, Emeric Montag, Prof. Dr. C. Poenaru-Căpălescu, Amiral D. Lupascu, Richard Schweiger, Dr. Titu Spornic, Dr. Fritz Schöni, Gh. Curcă, Const. V. Popovici, Dr. Emil Colbazi, Josef Reh, Klingenberg Béla, Anton Borenstein és Mandl Lajos.

A braszói „**Photogen**” **Rafinérie de Petrol S. A.** közgyűlésén az igazgatóságba választottak: Alexandru Donescu, Reginald Henry Evans, Martin Segal, Dr. Florian Porescu és Octavian Stoichița. Az 1938. évi mérlegben 6 millió lej részvénytőke mellett 938.347 lej nyereséget mutat ki, amelyet az előző évekről áthozott veszteség törlesztésére fordítottak. A mérleg főösszege 142.772.485 lej.

Az abrudi **Industria Aurului S. A.** aranybányaválalat 1938. évi mérlegében 10 millió lej részvénytőke mellett 11.281 lej veszteséget mutat ki. A mérleg főösszege 14.838.098 lej.

A marosvásárhelyi **S. A. de Silvicultură Ardeleană** 1938. évi mérlegében 2.667.500 lej részvénytőke és 458.071 lej tartalékalap mellett 1.506.771 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 6.120.515 lej.

A bucarestii „**Lumen**” S. A. villanykőregyár közgyűlésén a 8 millió lejes részvénytőkét 10 millió lejre emelték fel.

Pénzüntézeteli hírek

A **Legfőbb Banktanács** felhívta a bankokat, hogy minden hozzáintézet, valamint az igazságügyi hatóságokhoz küldött beadványaikra öt lejes bírósági bélyeget ragasszanak, a módosított bírósági bélyeg-törvény értelmében.

A felszámolás alatt álló **Reuniunea de Economii si Avans S. A.**, Gyertyámos legutóbbi közgyűlésén az intézet reaktiválását, illetőleg a felszámolás megszüntetését határozták el, azzal, hogy a bank régi cége alatt folytatja tovább működését. Ugyanekkor az igazgatóság tagjaivá a következőket választották meg: Enric Martin, Dr. Mateu Hoffmann, Josef Fischer, Petru Klug, Josef Helfrich, Ioan Francisc Götz, Mihai Volk, Nicolae Hoffmann.

A **Banca Comerciala Italiana si Română** (Romcomit) igazgatósága a kolozsvári fiók cégvezetőjévé Palmich Guglielmo főtisztviselőt, a nagyszabeni fiók cégvezetőjévé Albert Fujakas főtisztviselőt nevezte ki.

Energia engedélyek

Benyovits M. nagyenyedi malomtulajdonos a nemzetgazdasági minisztériumtól engedélyt kapott egy 190 lóerős Diesel motor beállítására, saját energia szükséglete ellátására. Az engedély 20 évre szól.

A **Schneider & Gabert** piskii malomvállalat a nemzetgazdasági minisztériumtól engedélyt kapott egy 80 lóerős Diesel-Deutz motor beállítására, saját energiaszükséglete ellátására. Az engedély 5 évre szól.

Palesztinai gazdasági hírek

Tel-Aviv, 1939. augusztus 31.

A **Közelkelet közgazdasága és a zsidók.** A jisiv még használta ki azt a nagy jelentőséget, amit közgazdaságilag kivívott arra, hogy megerősítse a gazdasági és a politikai pozícióját a Közelkeleten. Most, hogy az arab államok között egyre folynak a kereskedelmi tárgyalások és tervekbevettek, hogy Törökország bevonásával közelebb kongresszusra gyűljenek a gazdasági problémák megvitatására, ültött az órája, hogy a zsidók is fellépjenek igényeikkel. Van, amire építsenek, amikor követeléseket támasztanak, amikor a zsidó áruk elleni bojkott megszüntetését és a zsidó építőmunka elleni agitáció lefékezését kívánják. Bőséges ellenszolgáltatásokat tudnak nyújtani. Szíriától és Libánontól például Palesztina, értsd: mindenképpől a jisiv, 1937-ben 8 millió szíriai font értékű importált, a 3600 ezer szíriai font értékű Szíriába irányuló exporttal szemben. A palesztinai import több mint kétszerannyit tesz ki, mint amennyit Szíriától és a Libánontól az összes többi közelkeleti ország importált. Szíriára nézve tehát egyenesen életkérdés, hogy fenntartsa a jóviszonyt a jisivval. Iráktól 371 ezer font értékű vásárolt Palesztina; többet, mint Szíria és Egyiptom együttvéve. Egyiptomtól 540 ezer font értékűt hozott be; kétszerannyit, mint Szíriának és Iráknak egyiptomi importja. Ehhez járul, hogy ezek az országok keveset vásárolnak Palesztinától. Irák például mindössze 25 ezer font értékűt, Egyiptom 194 ezer font értékűt. Most, amikor a Közelkelet azon igyekszik, hogy függetlenítse magát a tengerentúli piacoktól, nehogy a tengeri közlekedés zavarai esetén felboruljon a gazdasági helyzete, a jisivnak jelentősen megerősödött a pozíciója velük szemben. Ezenkívül ezek az országok valamennyien mezőgazdasági államok. Mindegyiknek tulprodukcója van mezőgazdasági termékekben. Kölesönösen tehát nem biztosíthatnak egymásnak piacot. Palesztina az egyetlen közöttük, amely behozatalra szorul mezőgazdasági termékekben és amely fejlődő ipara folytán abban a helyzetben lenne, hogy ezeknek az országoknak ipartermékekkel való ellátását jelentős részben ellássa. Az arabokat le kell szoktatni arról a felfogásukról, hogy a zsidók mindenképpen vásárolni fognak náluk, hogy a gazdaság és a politika függetlenek egymástól. A jisiv politikai és gazdasági vezetőségének feladata, hogy az arabokat meggyőzze tévedésükről és biztossítsa a palesztinai zsidóság számára az egész Közelkeleten azt a gazdasági és politikai súlyt, amely tényleges erői alapján rég megilleti.

Emelkedett az import és az export, 1939 első hat hónapjában 7.701.500 font értékű volt a palesztinai import és 4.060.658 font értékű a palesztinai export. A múlt évvel szemben, amikor az import 6.018.430, az export 3.259.257 fontot tett ki, a növekedés 28, illetve 25%-os. Ez a növekedés a jisiv megerősödésének kétségtelen jele. Megrögt számszerűleg, ehhez képest több áru van szüksége, többet fogyaszt. Kétségtelen azonban, hogy az importnál még sajátos okok is közrejátszottak. Mindenekelőtt a megnövekedett létszámú katonaság idézett elő gyarapodást az árubehozatalban. A szíriai import is nagy tétel árut halmozott fel Palesztinában, mert attól tartott, hogy az új kereskedelmi szerződés emelni fogja a vámtarifát. Szerepe van az importnál a jisiv felkészülésének háboru esetére. A Jewish Agency tanácsára minden tehetősebb család tartalékolt bizonyos mennyiségű áru-készletet és pedig főleg hús és halkonzervekben, rizsben fűtőanyagokban, cukorban, — csupa olyan áruban tehát, amit külföldről kell behozni. Ez persze, ha mindjárt csak átmenetileg is, kihatott az importra. Rossz volt a tavaly a gabonatermés, 44 ezer tonna, a tavalyelőtti 127 ezer tonnával szemben, ami szintén behozatalt tett szükségessé. Végül akadnak közgazdászok, akik „visszafojtott igényeket” emlegetnek, amikor az import megnövekedését magyarázzák. A krízis, a terror éveiben a tehetősebb zsidók is tartózkodtak ideig-óráig egyes igényeik ki-

elégítésétől. Ez a visszafojtott igény most újra jelentkezett és felduzzasztotta az ország behozatalát.

A **bankbetétek megrögt erősen megnöttek Palesztinában.** Magánbecslés szerint nem kevesebb, mint 20 millió font hever a pénzintézeteknél. Jóllehet a bankok, főleg a nagybankok, a semmivel határos kamatot fizetik utánuk. A Háárec egyik közgazdász azzal magyarázza ezt a feltűnő tünetet — azért feltűnő, mert befektetés esetén az átlagos 2% helyett 7—8%-ot tudnának a tőkésnek elérni — hogy a világhkrízis a halmozás főoka. Ez abból is kitűnik, hogy a tőkék legnagyobb része azonnali visszafizetés kötelezettsége ellenében nyert elhelyezést. De tud egy további plauzibilis okot is: E tőkék nagyrésze azoknak pénze, akik bevándorlási engedélyt kérmeztek. A bevándorlási törvény ugyanis előírja, hogy a

Mezőgazdasági telepítésre	2.000.000	fontot,	az összeruházás 46%-át,
Bevándorlásra és hachsarára	260.000	„	6 „
Városi telepítésre	260.000	„	6 „
Munkára és telepítésre	290.000	„	7 „
Nevelésügyre	660.000	„	15 „
Egészségügyre	470.000	„	11 „
Közbiztonságra és szervezésre	250.000	„	6 „
Vegyés kiadásokra	140.000	„	3 „

Miután a „munkára és telepítésre” elnevezésű tétel szintén mezőgazdasági természetű kiadásokat ölel fel, kiviláglik, hogy a cionista szervezet kiadásainak 53%-át fordította mezőgazdasági telepítésre, számszerűen 2.290.000 fontot. Ha ehhez az összeghez hozzáütjük a Paza, Raszko, Bicur és Nir investícióit, biztos, hogy legalább is 3 millió fonthoz jutunk el, mint ahhoz az összeghez, amit a cionizmus az elmúlt 3 esztendőben mezőgazdasági célokra fordított. Ez egy millió font évenként, az 1918—1936-os évek 460 ezer fontos évi átlagával szemben. Miután ez el-

kérvényezőnek ezer font vagyont kell igazolnia. Kellő felvilágosítás híjján az emberek azt hiszik, hogy ennek a pénznek okvetlenül készpénznek kell lennie. Holott a bevándorlási hivatal épp úgy elfogad értékpapir- vagy ingatlanvagyonra a kérvény alapjául, mint bankbetétet. Fel kellene tehát világosítani a kérvényezőket tévedésükről és egyidejűleg tudomásukra kellene juttatni, hogy a palesztinai értékpapir elsőrendű beruházási lehetőségeket biztosít. Ezzel sikerülne a heverő tőkék jelentős részét belevinni a jisiv gazdasági vérkeringésébe.

A **cionista szervezet pénzüntézeteli és alapjai** ma a jisiv döntő erejű gazdasági tényezői. A Jewish Agency, a Keren Hajeszod, a KKL, a Hávára, a Pázá, Raszko, a P. L. D. C., az APAC, az általános jelzáloghitelintézet, Bicur és a többi mozgatják elsősorban azt a vérkeringést, amely a jisivot táplálja. Az utolsó 3 évben, 1936—38-ban, a zsidó nemzeti intézmények 4.330.000 fontot investáltak Palesztinában a következő táblázat szerint:

fontot,	az összeruházás 46%-át,
„	6 „
„	6 „
„	7 „
„	15 „
„	11 „
„	6 „
„	3 „

mult 3 évben a mezőgazdasági telepek lakossága 23 ezer fővel növekedett, ami kb. 5750 családnak felel meg, kiviláglik, hogy az egy-egy család telepítésére felhasznált összeg 520 font. Viszont az ipar fejlesztésére egészen csekély összegeket fordított a szervezet. Az elmúlt 2 és fél év ily természetű összkidásai mindössze 50 ezer fontot tettek ki. Vannak, akik elhibáztanak tartják ezt az aránytalanságot és az ipar fokozott pártolását ajánlják egyre nagyobb nyomattékkal a vezetőség figyelmébe. (by)

A nyárvégi inkasszó kielégítően alakult a Bánálban

Temesvár, szeptember 1. A rendkívül gyengén sikerült téli és tavaszi vásár megcsappant forgalma következtében a temesvári kereskedők tulnyomó része nem tudott rendesen eleget tenni kötelezettségeiknek a hitelező gyárvállalatokkal szemben. A tavaszi nemzetközi válság idején a gyárak elhatározták, hogy nem fokozzák a piac idegességét az erőltetett inkasszókkal és mivel maguk is kényszerhelyzetben voltak, jobbnak látták a hitelkeretek újbóli kibővítését és a fizetési határidők meghosszabbítását. Így a kereskedők zavartalanul elláthatták magukat nyári áruval, de súlyosabb összegű kötelezettségeket vállaltak nyárvégi terminusokra. A gyárak tulajdonképpen a nyárvégi terminusokat szánták a piac próbakövének és

ettől tették függővé további üzletpolitikájuk irányát. Mindkét fél részéről érthető aggodalommal tekintettek tehát a nyárvégi inkasszó elé, de szerencsére a nyári vásár kielégítette a vázakozást. Különösen az időközben megindult közmunkák dobtak nagyobb készpénzmennyiséget a piacra és a fogyasztók vásárlóerejének megnövekedése általánosságban is érezhető volt. A kereskedők viszont mindent elkövettek, hogy a nyárvégi terminusokra fedezzék magukat a szükséges összegekkel, ami egyelőre sikerült is. Az első esedékességek már a napokban zavartalanul befolytak a gyárakhoz, amelyek kielégítőnek tartják az inkasszót és azt remélik, hogy az elkövetkező hetekben sem lesz fennakadás.

Cégbejegyzések

A kolozsvári **Astra Comerciala S. A.**-nál Adler Jenő és Adler József igazgatósági tagságáról lemondott, amit a törvényszék bejegyezt. Ugyanekkor törölték Gottlieb Mendel cégjegyzési jogosultságát is.

A temesvári **Karner Eduard S. A.** közgyűlésének határozata értelmében a törvényszék bejegyezte a vállalat angol cégét is. Ugyanakkor bejegyezték az alapszabálymódosítást, amely szerint a vállalat részvénytőkéje 10 millió lej.

A dettai **Fabrica de Furnir si Industria Lemnului Prochaska S. A.** Dr. Rubchich Lászlót és Prochaska Jenő mérnököt administrateur déléguékké, Prochaska Tibort pedig cégvezetővé választották, akiket a törvényszék bejegyezt.

A szamosújvári **Baile si Izvoarele Minerale Stoiceni S. A.** közgyűlésén a vállalat cégét „Stoiceni” S. A.-ra változtatták, amit a törvényszék bejegyezt.

A nagyszabeni **Loew & Juchum S. A.** közgyűlésén a vállalat cégének **Loew & Co. S. A.**-ra történt változtatását határozták el, amit a törvényszék bejegyezt.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52—143.59
font	662.40—672.78
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	76.11—77.28
svájci frank	31.88—32.36
francia frank	3.78—3.85
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehkorona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os sz.-kvóta	1450—1460
angol font, 20%-os kvóta	1465—1475
angol font, 40%-os kvóta	1163—1170
dollár, 30%-os szabadkvóta	333
svájci frank, 30%-os kvóta	75—
francia frank, 20%-os sz.-kvóta	8
francia frank, 30%-os kvóta	8.10
holland forint, 30%-os kvóta	185
belgas, 30%-os	56.50
svédkorona, 30%-os kvóta	80

A B) lista kompenzációs árfolyamai:

font angol árukra	1250 lej
font más államok áruira	1365 „
font angol gyarmatok áruira	1300 „
belgas	48—49 „
holland forint	140—142 „

A Pesti Zsidó Gimnázium Évkönyve

Irta: dr. Lóvy Ferenc

Mikor a múlt század végén Franciaországban az állam szakított az egyházzal, Budapesten, mint jó viccet beszéltek Wahrmann Mór, a magyar pénzügyi világ egyik legtekintélyesebb tagjának, ki mellesleg a pesti zsidó hitközség elnöke és az első budapesti rabbi unokája volt, azt a megjegyzését: a legokosabb zsidó felekezet, mert az egyetlen az országban, melynek nincs középiskolája; ha majd az állam a felekezetektől elveszi a középiskolákat, a zsidóktól egyet sem tud elvenni. Az idő azonban kegyetlenül rácsúfolt erre az okoskodásra. A zsidóknak akarva-nemakarva meg kellett csinálni a középiskolákat, ha csak azt nem akarták, hogy gyermekeik a zsidó-törvény adta kisinyi százaléktól eltérítve középiskolai tudás nélkül maradjanak. Legyünk azonban tárgyilagosak: ha a többi összes felekezetek, amelyeket nem korlátoz semmiféle numerusz klauzusz, nem támaszkodnak kizárólag az állami középiskolákra, hanem nagy anyagi áldozatok árán, középiskolákat tartanak fel, úgy a zsidóság sem kívánhatja, hogy egyedül ő legyen mentes az áldozattól. De nem is az áldozat tartotta vissza a magyarországi zsidóságot a középiskolák alapításától és fenntartásától, hanem, mert az alkori vezérek nem látták sem okát, sem célját. A többi felekezetek ugyanis azért tartottak fenn külön felekezeti középiskolákat, mert az állami iskolák, amelyek pedig természetesen keresztény, még pedig római katolikus irányúak voltak, nem elgítették ki a felekezetek, még a római katolikusok vezetőinek vallásos igényeit sem. Ilyen igényei a zsidóságnak akkor jóformán egyáltalán nem voltak. A vallásos zsidóságnak eghálában nem kellett középiskola, a többieknek pedig még a kötelező, de a legelkélsmeretlenebbül adott heti 1—2 órai hitoktatás is kényelmetlen telt volna. Más felekezet tanárainak egy jelentékeny része pap volt, a zsidóságnál ilyesmit elképzelni se lehetett volna. Az eredmény nem várattot soká magára. Más felekezetek vallásos előkelő és középosztályt neveltek, a vallás nélkül nevelt zsidó intelligencia tekintélyes része pedig hitét, fáját nem ismerve, sőt idegen és nem egyszer ellenséges kulturán, nevelkedve, könnyen megtagadta hitét, fáját, sőt nem ritkán, már a második nemzedékben zsidógyűlöletet termelt ki.

Rémes időknek kellett bekövetkeznie, hogy a zsidóság fölélbredjen és fölriadjon az állomból, melyben ringatózott. De felismerte bűnét és erőlyesen igyekszik jóvátenni, amit önmaga ellen elkövetett. Nekünk is vannak Romániában zsidó középiskolánk, azonban ilyesmit, mint amit a pesti zsidó gimnázium zsidó vallásos nevelési szempontból fel- és kimutat a most megjelent 1938—39-es tanévről szóló Évkönyvében, itt nálunk Romániában ez idő szerint kizárt dolog volna még csak említeni is. Például: Minden reggel sáchrész (reggeli istentisztelet) tartottak, melyen főleg a felsőbb osztályu tanulók vettek részt, a szőlőhosz (hajnali) istentiszteleten a III-ik osztálytól kezdve az egész ifjuság jelen volt. (El sem tudom képzelni, mit csinálnak nálunk, azzal a rabbival, zsidó liceumi igazgatóval, aki ilyen merényletre akarva vetemedni a zsidó tanuló ifjusággal szemben!) Hogy a szombati összes istentiszteleteket megtartják, azt meg sem említeném, ha azt nem akarnám kiemelni, hogy „Sólaus-zsidó“-t, „Oneg sábozt“-t tartanak, ahol kezét mosva ülnek a harmadik szombati lakomához, melyen „Elijóhu Hanóvi“, „Jódid Nefes“, stb. zemiroszokat egy-két három szólamu dallamra éneklnek, „Mezumon“-nal mondják az étkezés utáni imát, majd a szombatbucszutató éneket, az esti imát elmondva „Havádó“-t csinálva karban éneklnek a „Hámávdí“-t. Hogy bibliai tanulmányi versenyt is tartottak, hogy a Bármicva-ünnep-lyeket az Intézet rendezte, tartotta, vagy hogy külön Misnájosz-t is tanulnak, vagy hogy Erev Pészáchkor az elsőszülötteknek a hittan tanára „Sziyum“-ot tart, csupán azért ragadom ki a többi közül, hogy rámutassak, hogy az ifjuság milyen jól átgondolt, tervezett vallásos nevelésben részesül. Kétséget sem szenved, hogy ennek megfelelő a hitoktatás is, melynek tananyaga legna-

gyobb sajnálatunkra nincs részlezve, csupán a használt tankönyvek. Mulasztást követnék el, ha nem mutatnák rá a tanári kar irodalmi munkásságának zsidó vonatkozásu részére, melyről csak a legnagyobb elismerés hangján emlékezhetünk meg, de amelynek külön méltatására itt nem térhetek rá.

Nagy tévedés volna azt hinni, hogy a zsidó tárgyak lelkesítő tanulása, a zsidó vallásos élet buzgó betartása az ifjuságot bármiben is hátráltatná. A sport minden ágával, idegen nyelvek tanulásával, diáklevélvezéssel, cserkészettel, kirándulásokkal, stb. feltűnő szép eredménnyel foglalkoznak, az országos középiskolai tanulmányi versenyen a 8-ik helyet vívták ki, a latin versenyben egy tanuló a második helyen győzött.

Bámulatos az eredmény, melyet a pesti zsidó gimnázium tanulói zsidó szempont-

KIADÓ

BUCUREȘTI KÖZPONTJÁBAN
STR. BERZEI Nr. 19.

egy nagy ház, egyedülálló az udvarban, megfelel intézmények, irodák, áruháztár, iparüzem, iskola stb. részére.

Földszint: 1 iroda 6 m.×4 m.	Földszint: 1 terem 4 m.×4.35 m.
„ 1 „ 3 m.×3.45 m.	I. emelet: 1 terem 32.20 m.×7 m.
„ 1 „ 8 m.×5.70 m.	II. emelet: 1 terem 10 m.×7 m.
„ 1 terem 28 m.×7 m.	1 padlás 21.50 m.×7 m.

Víz, kanalizáció, központi fűtés, villanyvilágítás, nagy udvar.
Ajánlatokat Librăria SOSEC, Cassieria Generală címre kérünk București.

ból, — mert bennünket itt kizárólag csak az érdekel — értek. Ezt bizonyára csak is hivatásuktól áthatott igazgató és tanárok képesek elérni, akik tisztában vannak azzal, hogy a zsidó ifjuságot csak zsidó hittel lehet és kell nevelni.

A pesti zsidó gimnázium jól megírt Évkönyvét a külföldi zsidóság is érdeklődéssel és nem csekély haszonnal olvashatja. A régebbi viszonyok ismerői pedig elcsodálkozással állapíthatják meg: „Welche Wendung, durch Gottes Fügung!“.

A Váád Haleumi iskola-hálózata

Tel-Aviv, augusztus végén.

Palesztinában a tavaly, vagyis az 1937—38-as tanévben, 158.874 gyermek járt iskolába. Zsidó 72.403 volt köztük. Ez annyit jelent, hogy a zsidók 45.6 százalékat tettek ki az iskolágyermekeknek. Viszont a hivatalos statisztika szerint mindössze 29.8 százalék volt az arányuk az össznépesedésben. A muzulmánoknál fordított a helyzet. Az össznépeségnek 61.2 százalékat teszik ki, ám az iskolágyermekek közötti arányuk össze-vissza 39.5 százalékos.

Ez a kis hivatalos statisztika élénk világosságot vet a palesztinai zsidók kulturális állapotára.

A zsidó tanulók közül 49.920-an a Váád haleumi iskolába jártak. Zsidó magániskolákba — a zsidó középiskolák majdnem kivétel nélkül magániskolák itten — 21.435-ön. Összesen tehát 71.355 zsidó tanuló nevelkedett zsidó iskolákban. A maradék 1048 zsidó a keresztény missziós iskolák növendéke. Ezt a szegényfoltot tehát még nem sikerült letörölni a jisiv arculatáról.

A feltűnő jelenségnek okát, hogy akadnak zsidók, akik missziós iskolákba küldik gyermekeiket, a jisiv egy kis töredékének gazdasági helyzetében kell keresnünk. Jeruzsálemben földhözragadt szegény zsidók élnek, akik a zsidó iskolák alacsony, egyenesen minimális tandíját sem képesek megfizetni. Ezenkívül a misszió iskolái emni is adnak a gyermekeknek. Ez persze erősen csábítja a korgó gyomru gyermekeket.

A 20. kongresszus óta 12.9 százalékkal nőtt a Váád haleumi iskoláinak tanítvány-serege. Abszolút számokban így fest a kép: 1937-ben 46.767 volt a tanítványok száma. 1939-ben 52.816. A megelőző két évben, vagyis 1935-től 1937-ig hasonlíthatatlanul erősebb volt a gyarapodás: 42.5 százalékos. A fejlődés mostani lassabb tempóját a bevándorlás lefékezése magyarázza. 1953-ben több, mint 60 ezer zsidó kapott bevándorlásra engedélyt. 1936-ban pedig kerekén 30 ezer. Viszont 1937-ben körülbelül 10, illetve 1938-ban körülbelül 12 ezerre csökkent a certifikátok száma.

A tanítványok 57.9 százaléka a városi, 42.1 százaléka a falusi lakosságból került ki. A tanítványok gyarapodása jelentősen nagyobb a faluban (18.3 százalék), mint a városban (10.6 százalék). Az ok a következő: A falusiak majdnem kivétel nélkül a Váád haleumi iskolába járnak, a falun tehát az egész gyarapodást ez a szervezet szívja fel. Viszont a városokban a tanulók megoszlanak a különböző zsidó iskolák, köz- és magániskolák között.

A gyarapodás a kisdedóvókban a legkisebb: Össze-vissza 676 tanítvánnyal van itt több, mint tavalyelőtt, ami 9.8 százalékos gyarapodásnak felel meg. De ennek a gyarapodásnak is 74 százaléka a falvakra esik, ahol csakis a Váád haleumi kisdedóvói működnek. Viszont a városokban kezdetleges a Váád kisdedóvó szervezete. Itt ezt a fontos nevelési ágat jelentős részben a magánvállalkozásnak engedik át. A jelentős elhibázottak minősíti ezt a rendszert. A magán-intézetek magas tandíjakat szednek és ezzel kirekesztik a szegény családok gyermekeit, akik pedig a legjobban rászorulnak a kisdedóvó nevelésére és ápolására.

A Váád haleumi népiskoláiban 39.258 volt

a tanítványok száma, középiskoláiban 4.971, tanítóképzőiben 734, ipáriskoláiban 341.

A mezőgazdasági iskolák száma: 7. Kivülük különböző tanfolyamokon képezik ki az ifjuságot mezőgazdaságra. Az egyik mezőgazdasági iskola Sir Ely Kadoorieinek, a híres bagdadi zsidó milliomosnak alapítása, aki az arabok számára is létesített Tul-Karimben mezőgazdasági iskolát. A zsidó Kadoorieiskolának Tabor a székhelye. A zavargások miatt ez az iskola megszakította a tavaly működését. Ezekben a gazdasági szakiskolákban összesen 893 tanítvány nyer kiképzést. A két év előtti létszámmal szemben 28.8 százalékos a gyarapodás.

A Váád haleumi iskolái háromféle típusúak. Általános iskolák, amelyekben a Váád egyszékes tanterve alapján oktatnak, Mizráchi iskolák, amelyeknek tantervét a Mizráchi-frakció állapítja meg. Végül munkáspárti iskolák. Az 52.816 tanítványból 30.500 járt az általános típusu iskolába. A Mizráchi iskolák tanítványainak száma 13.122. A munkás-iskoláké mindössze 9.644. Az iskolák össz-száma 396, az osztályoké 1618, a tanítóké 1998.

A népiskolák legfőbbjében kertészetre, faültetésre is tanítják a gyermekeket. Van iskola, amely mezőgazdasági telepet létesített és itt szántás-vetésre, truktenyészésre, méhészetre tanít. Erősen el van terjedve a főzés oktatása. Az iskolás gyermekek egyenruhát hordanak. Ennek kettős az előnye.

A gyermekek az uniformis révén ellenőrzött belföldi anyagot használnak a ruházatukra, viszont a ruházatkodási iparnak így módjában van egyforma mintákból tömegesen produkálni.

Jeruzsálemi kezdeményezésre a városi iskolák bevezették a tej-tízorást. Naponta 15.500 liter tej kerül így elosztásra, jelentős részben ingyenesen és teljesen a zsidó tejjelgazdaság javára.

A Váád haleuminak az iskolák fenntartására fordított kiadásai a múlt tanévben 397.231 fontot tettek ki. Ebből a hatalmas összegből mindössze 11.7 százalékot, 46.520 fontot fedezett az állami hozzájárulás. A Jewish Agency szubvenciója még kevesebbet tett ki: 25.000 fontot, vagyis az összkidások 6.3 százalékat. A Rotschild-alapítvány (PICA) hozzájárulása 3564 font, 0.9 százalék. A büdzsé 80.7 százalékat, összességében 320.412 fontot, a jisiv maga teremtette elő.

Az oroszulnász a jisiv önállóan megszervezett részére, Tel-Avivra és falusi telepekre esik ebből az összegből. Viszont ott, ahol a zsidók együttlagnak az arabokkal, Jeruzsálemben, Tibériásban, Saffedben, nehézkesebb a zsidó oktatás költségeinek előteremtése. Tel-Aviv és a telepek lakosságából kerül ki a tanítványok 75 százaléka; mégis csak 46.2 százalék erejéig veszik igénybe a költségvetést. A három város tanítványainak aránya 25 százalékos, ellenben a büdzsét 53.8 százalék erejéig terhelik.

A Váád haleumi kulturális költségvetése csak abban az esetben nem terhelné túl a jisivot, ha az állami hozzájárulás mérve emelkedne. Erre azonban kevés a kilátás. A jisiv tehát továbbra is erején felül kell áldozzon gyermekeinek nevelésére. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy készsége sen áldoz.

RÁDIÓ-MŰSOR

Vasárnap, szeptember 3.

Bucuresti, 8:30: Hanglemezek, torna, étrend. 12: Időjelzés. 12:05: Victor Predescu zenekara, Ion Lucian énekszámaival. 13:30: Hanglemezek. 14:10: Hírek. 14:30: Hanglemezek. 15: Mezőgazdasági tanácsok. 15:15: Falusiak órája. 16:15: Katonai előképzősök órája. 16:30: Román népdalok (hanglemezek). 17:15: Munka és jókedv mozgalom órája. 18:15: Időjelzés. 18:17: A gárdaezred zenekara. 19: Orvosi krónika. 19:15: Táncczene. 19:58: Sporteredmények. 20:15: A rádió zenekara, Mircea Lazar énekszámaival. 21:30: Rodica Bujor román dalokat énekel. 22: Sport-hírek. 22:15: Táncclemezek. 23: Hírek. 23:15: Hanglemezek.

Budapest I. 9: Hanglemezek. 9:45: Hírek. 13:30: Katonazene. 15: Puccini hanglemezek. 16:45: A rádió szalonzenekara. 18:10: Gyermekekhangverseny. 19: Dunántúli nóták. 19:25: Hangképek a balaton Sportthétről. 20:15: Hírek. 20:25: Szentgyörgyi László hegedűl. 21:15: Operettrészletek, Antal Erzsé és Soltih György énekszámaival. 22:40: Hírek. 23:20: Táncclemezek. 0:30: Cigányzene. 1:05: Hírek.

Hétfő, szeptember 3.

Bucuresti, 7: Hanglemezek, torna, étrend. 12: Időjelzés. 12:05: Hanglemezek. 13: Időjelzés. 13:10: Operettrészletek. 14:10: Hírek. 14:30: A rádió szalonzenekara. 15:10: Időszéri közlemények. 19: Időjelzés, irodalmi krónika. 19:17: Román népdalok (hanglemezek). 20: Mezőgazdasági előadás. 20:15: Nyitányok és preludiumok. 21:05: Feloivasás. 21:20: Walter Gieseking zongorázik (hanglemezek). 21:35: Iuliu Bonis cselőzik. 22: Hírek, sporthírek. 22:25: Nemzeti hangszerek (hanglemezek). 23: Hírek. 23:15: „Cires“ zenekar, Jean Moscopol énekszámaival. 23:45: Hírek francia, német és olasz nyelven.

Budapesti, 7:45: Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 13:10: Hanglemezek. 13:40: Hírek. 14:30: Cigányzene. 17:45: Hírek. 18:10: Szalonötös. 19:40: Melles Béla zenekara. 20:15: Hírek. 20:25: Illosvay énekegyüttes. 21:20: Az Operaház zenekara. 22:40: Hírek. 23: Cigányzene. 0:30: Hanglemezek. 1:05: Hírek.

Kedd, szeptember 5.

Bucuresti, 7: Hanglemezek, torna, étrend. 12: Időjelzés. 12:05: Hanglemezek. 13: Időjelzés. 13:10: Ileana Păduraru énekel. 14:10: Hírek. 14:30: „Trio Luca“ zenekara. 15:10: Időszéri közlemények. 19: Időjelzés. 19:02: Tudományos krónika. 19:17: Nagy énekesek hanglemezei. 20: Feloivasás. 20:15: Alexandru Lupescu román dalokat énekel. 21:15: Maria de Livadia énekel. 21:40: Constantin Stroescu francia dalokat énekel. 22: Hírek, sporthírek. 22:25: Táncczene. 22:40: Barcarolák és szerenádok (hanglemezek). 23: Hírek. 23:15: Victor Predescu zenekara. 23:45: Hírek francia és angol nyelven.

Budapest I. 7:45: Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 13:10: F. Dely Rózi énekel. 13:40: Hírek. 13:55: Csermelyné Zsebők Vilma és Rohmann Henrik hárfakettőse. 14:20: Időjelzés. 14:30: A rádió szalonzenekara. 15:30: Hírek. 17:45: Hírek. 18:40: Koncert fuvózenekar. 19:50: Cigányzene. 20:15: Hírek. 20:45: Deák László zongorázik. 21:10: „Dr Roogen“, Manczur Viktor hangjátéka. 22:40: Hírek. 23: Joziy Rattisztics szerb dalokat énekel. 23:25: Beszkart-zenekar. 0:30: Cigányzene. 1:05: Hírek.

Rosenfeld-Rothschild Lili

ritmikus tornaiskolájában Str. Berde 2.
a beiratások megkezdődtek.
Délelőtt tornával összekötött németnyelvű gyermekkert.

Délután csoport- és különórák a torna minden ágában, valamint tanerőképzés. Beiratkozni és érdeklődni lehet 12—3-ig, este 1/2—8-ig.

penzintézetek és erejű gazdasági, a Keren Haj, a Páza, Raszko, általános jelzár, többi mozgatók, amely a j-ében, 1936—intézmények Palesztinában:

46%-át,
6 „
6 „
7 „
15 „
11 „
6 „
3 „

égi telepek la- edett, ami kb. világlík, hogy ere felhasználó par fejleszté- peket fordított fél év ily ter- össze 50 ezer dik elhibázott- anságot és az ják egyre na- tóság figyel- (by)

ánában

üzletpolitiká- záról érthető z a nyárvé- e a nyári vá- t. Különösen ankák dobtak a piacra és megnöveke- tő volt. A elkövettek, kra fedezték gekkel, ami esedéksé- anul befoly- kielégítőnek mlik, hogy sz fennaka-

Bank amai:

1.52—143.59
2.40—672.73
3.09—673.44
76.11—77.23
31.89—32.36
3.78—3.85
10.50—41.50
25—27
4.68—4.77
4.68—4.77

omba hoz- szilárdak. zező árfo-

450—1460
465—1475
1163—1170
333
75.—
8
8.10
185
56.50
80

amai:

1250 lej
1365 „
1300 „
49 „
—142 „

UJ KELET Legújabb hírek

Hadüzenet, vagy ultimátum?

(ötödik oldali cikkünk folytatása.)

LONDON, szeptember 2. (Dunaposta) Az angol alsóházat és a lordok házáat szombaton délután félháromra összehívták. A parlament Chamberlain miniszterelnök további nagyszabású közléseit várta. Ehelyett az alsóházban Sir John Simon kincstári kancellár, a felsőházban pedig lord Halifax külügyminiszter jelentették be, hogy a kormány esetleg csak a későbbi órákban lesz abban a helyzetben, hogy nyilatkozatot tegyen.

A parlament mindkét háza vasárnap délután ülést tart. **LONDON, szeptember 2.** A szombati angol lapok egyöntetűen megállapítják, hogy Anglia és Franciaország vagy megüzenik a háborút Németországnak, vagy ultimátumot intéznek hozzá. Ha az ultimátum nem járna eredménnyel, akkor Anglia és Franciaország hadüzenetet intéz Németországhoz.

Az angol lapok úgy tudják, hogy a francia kamra és az angol alsóház kimondja, hogy Anglia és Franciaország hadállapotba lép és Lengyelország mellé áll.

Lebrun elnök: „Franciaország a világ szabadságáért indul harcba“

PARISZ, szeptember 2. (Rador). A francia parlament ma délután ülést tartott. A képviselőházban Herriot elnök a francia nemzet töretlen egységét és szolidaritását hangsúlyozta ki. Birálta az orosz-német megállapodást, ismertette Franciaországnak a béke megmentésére irányuló erőfeszítéseit, majd a civilizáció, az emberi méltóság és a szabadságjogok harcának győzelmes befejezését kívánta a nemzetnek. „Franciaországot nem érheti gáncs, Franciaország nem fél. Eljön Franciaország!” — fejezte be beszédét Herriot.

Ezután Lebrun elnöknek a francia nemzet-hez intézett üzenetét olvasták fel, amely kifejti, hogy Németország a béke megmentésére

irányuló diplomáciai tárgyalások közepette brutálisan megtámadta Lengyelországot, Franciaország szövetségeseit. A hallatlan áldozatok, amelyekkel Franciaország a békéért hozott, hiábavalóknak bizonyultak, Franciaország ilyen körülmények között ismétellen teljesíteni fogja kötelezségét.

Az elnök a nemzet üdvözlését tolmácsolta a szárazföldi, tengeri és légi hadseregnek, amely a világ szabadsága és a civilizáció védelmében indul harcba.

Végül Daladier miniszterelnök a kormány-nyilatkozatot olvasta fel, amely bejelenti, hogy Franciaország Angliával egyetemben maradéktalanul teljesíti a Lengyelországgal szemben vállalt kötelezségeit.

Nemzeti koncentrációs kormány alakul Franciaországban

PARISZ, szeptember 2. (Dunaposta). Szombat reggel a párizsi lapok megerősíteték azt a hírt, hogy Daladier a parlament megnyitása előtt hozzálát a nemzeti egység kormányának megszervezéséhez. A parlament megnyitása után Daladier a kamara és a szenátus elé terjeszti a kormányátalakítási tervét. Hír szerint a nemzeti egység kormányában tárcát vállalnak a szociáldemokraták, valamint a jobboldali radikálisok is. Alkotmányos Louis Marin is tagja lesz az új francia kormánynak.

PARISZ, szeptember 2. (Dunaposta). Daladier szombaton kihallgatáson fogadta Reynaud pénzügyminisztert és Bonnet külügyminisztert.

PARISZ, szeptember 2. (Dunaposta). Szombaton összeült a francia kamara, amelynek keretén belül a titkos tanács is ülést tartott.

PARISZ, szeptember 2. (Dunaposta). A hivatalos lap szombati száma közli, hogy az öt, tíz és husz frankos aranyérmeket bevonják és helyettük öt, tíz és husz frankos papírpénzt bocsátanak ki.

Churchill és Eden belépnek az angol kormányba

LONDON, szeptember 2. (Rador). A News Chronicle szerint Chamberlain meghívta Churchillt és Edent, hogy lépjenek be a kormányba. Mindkét személyiség elfogadta a meghívást. Hasonló ajánlatot tett a miniszterelnök Greenwood munkáspárti és Sir Archibald Sinclair liberális vezetőknek.

LONDON, szeptember 2. Az angol kormány átszervezésével kapcsolatban érkezett legújabb jelentés szerint Churchill átveszi a municiós tárcát, amelyet eddig Burgin látott el. Ugyancsak e jelentés szerint Edennek a kormányba való belépése még nem bizonyos, ezzel szemben Sir Archibald Sinclair tagja lesz az átszervezett angol kormánynak.

A szombati hadműveletek

PARISZ, szeptember 2. (Rador). A párizsi lengyel követség a következő közleményt hozta nyilvánosságra:

„Mintán olyan hírek terjedtek el, hogy a lengyel-német határon a katonai műveletek megszűntek, a lengyel követség kijelenti, hogy ezek a hírek teljesen alaptalanok. A harc a front több pontján folyik és a német repülőgépek a lengyel városok elleni támadásai egyre intenzívebbekké válnak.“

Újabb légitámadások
Varsó, szeptember 2. (Rador). A Havas jelenti: Nyugodt éjszaka után, szombaton reggel 5 óra 50 és 6 óra 30 perc között ismét felhangzottak a légitámadást jelző sziré-

— Ha fáj a feje és szédül és teltséget, bégizgalmat, gyomorégést, vértódulást, szorongást, vagy szivdobogást érez, igyék minél előbb egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet, mert ez a gyomor és a belek működését hathatósan előmozdítja, a mérges bégázok fejlődését csökkenti, az anyagcserét megélénkíti és a vérkeringést felfrissíti. Kérdezze meg orvosát.

nák. A távolból robbanások zöreje hallzott, de a repülőgépek nem jutottak el a lengyel főváros fölé.

Berlin, szeptember 2. (Rador). A Stefani ügynökség közli: Hivatalosan jelentik, hogy a német csapatok előnyomulása Lengyelországban megállás nélkül folyik, bár az utak igen rossz állapotban vannak. A német csapatok elérték az összes kitűzött célpontokat, ismét bebizonyítva a német hadsereg nagy erejét és teljes áttűző lendületét. A repülőgépek akciója villámszerű volt. Több repülőteret, állomást és katonai berendezést tönkretettek.

Varsó, szeptember 2. (Rador). Német repülőgépek 12 bombát dobtak Ivonicz üdülőhelyre. Hat és hét óra között Plock ellen intéztek támadást, amelyek négy halottja és hat sebesültje van. Kilecc óra 30 perkor három repülőgép Varka város ellen intézett támadást, amelyre öt bombát dobtak le. A támadásnak egy halott és három sebesült áldozata van.

A varsói zsidó árvák tragédiája
Varsó, szeptember 2. (Rador). A német katonai repülőgépek ma Kutno város közelében, Varsótól száz kilométernyi távolságra,

egy asszonyokat és gyermekeket szállító vonatot bombáztak. A halottak és sebesültek száma a nők és gyermekek között igen nagy.
Varsó, szeptember 2. (Rador). PAT: Pénteken délután Varsó bombázása alkalmával több bomba esett az épületre, amely a zsidó árvagyermek otthonát szolgál. Igen sok gyermek életét veszítette.

Smigly Rydz napiparancsa
Varsó, szept. 2. (Rador). Smigly Rydz marsall napiparancsot adott, melyben rámutat arra, hogy a lengyel nép fizikai létéről küzd. Az ellenség drágán fog minden talpalattnyi földet elfoglalni, amelyet elfoglal. Nem kétekedem, hogy a végső győzelem Lengyelországa és szövetségesei lesz. Végül Smigly Rydz hangsúlyozta, hogy az ugynevezett német békeajánlat 16 pontjáról a német rádióból értesültek.

A csapatok zöme még nem állt harcba
Varsó, szept. 2. (Rador). Virginio Gayda, a

A német tengeri és légi flotta bombázza Gdyniát

London, szeptember 2. A lengyel-német hadműveletekről, varsói híradás alapján, a következőket jelenti London: A lengyel csapatok eddig megmaradtak deffenzív vonalban. A német repülőgépek szombaton egész nap bombázópor alá vették Gdyniát. A lengyel léghajókat ágyuk hét német repülőgépet lelőttek. Hír szerint a német hadiflotta felvonult Gdynia elé és az egész szombati nap folyamán bombázta a kikötőt. Az angol kormány utasította a varsói

Popolo d'Italiában írja, hogy a csapatok zöme még nem lépett harcba és a konfliktus a második napon még Lengyelországra és Németországra szorítkozik. Anglián és Franciaországon áll, hogy megakadályozzák annak kiterjedését, mert beavatkozásuk beláthatatlan következményekkel járhat. Olaszország éberrel figyeli az események alakulását.

A danzigi lengyel postahivatal még ellentáll

Berlin, szeptember 2. A német távirati iroda jelenti: Pénteken délelőtt a Danzig területén levő lengyel hivatalokat elfoglalták. Ez nem utközött nagyobb nehézségekbe. Néhány száz lengyelt letartóztattak. Az egyetlen pont, amely a városban ellenállott, a lengyel postahivatala volt, amelyet elbarrikádoztak s amely valószínűleg modern hadianyaggal van ellátva.

angol követséget, hogy pontos jelentést küldjön a hadműveletekről. Az angol követség megcáfolta a fenti jelentéseket, ezzel szemben közölte Londonnal, hogy a Varsót bombázó német repülőgépek közül kettőt lelőttek a léghajókat ágyuk, amelyek a város közepére zuhantak.

Berlin, szeptember 2. A hadsereg főparancsnokságának jelentése szerint a német csapatok minden vonalon sikeresen nyomultak előre és elfoglalták a Jablonka-szorost.

Franciaország és Anglia elfogadja Mussolini béketervét

RÓMA, szeptember 2. (Dunaposta). Az olasz külügy minisztériumban pénteken lázas diplomáciai tevékenység folyt. Délelőtt, majd délután Mackensen német követ, este pedig kétizben a francia és egyizben az angol követ tett látogatást az olasz külügyminisztériumban. Hír szerint az angol és a francia követ közölte Cianóval, hogy Franciaország és Anglia hozzájárul Mussolini nagy béketervéhez. A péntek esti órákban, legújabb jelentés szerint, az amerikai és a lengyel követ is megjelent az olasz külügyminisztériumban.

RÓMA, szeptember 2. (Dunaposta). Victor Emánuel olasz király Rómába érkezett, ahol kihallgatáson fogadta Mussolinit.

A lengyel és német válasz Roosevelt felhívására

Washington, szeptember 2. (Rador). Potocki gróf, Lengyelország nagykövete közölte Hull külügyminiszterrel kormánya válaszát Roosevelt elnök üzenetére. Lengyelország hozzájárul ahhoz, hogy ne bombázza a nyílt városokat és a polgári lakosságot.

A lengyel kormány rámutat arra, hogy a németek már a hadműveletek elején a polgári lakosság bombázásával kezdtek. Az emberi természettel velejáró, — mondja a lengyel jegyzék, — hogy a megegyezések csak akkor maradnak érvényben, ha azokat a szembenálló fél is betartja.

Berlin, szeptember 2. (Rador). Tegnap Berlinben átnyújtották Hitler válaszáat az amerikai követnek, Roosevelt azon táviratára, hogy ne bombázzanak nyílt városokat. Hitler válaszában kijelenti, hogy egyetért az amerikai elnök felhívásával, hogy a most készülő ellenségeskedésben ne bombázzanak városokat. Hangsúlyozza azonban, hogy a többi kormányok is tegyenek hasonló nyilatkozatot. Hitler hangsúlyozza tovább, hogy a birodalmi gyűlésen elhangzott beszédben is leszögezte, hogy a német repülőgépek utasítást kaptak arra, hogy kizárólag katonai pontokat bombázzanak.

Washington, szeptember 2. (Rador). Az olasz nagykövet közölte Hull külügyminiszterrel, hogy válaszképpen Roosevelt elnök jegyzékére, kormánya kijelenti, hogy mivel az olasz kormány kívül áll a viszályon, Roosevelt elnök kérése tárgyaltalan Olaszország számára.

Német jegyzék a bombázások ügyében
Berlin, szeptember 2. (Rador). Ribbentrop külügyminiszter utasítására szombaton jegyzéket nyújtottak át a lengyel követnek. A jegyzék hangsúlyozza, hogy a német repülőgépek utasítást kaptak arra, hogy kizárólag katonai pontokat bombázzanak. Remélik, hogy a lengyelek is hasonló magatartást fognak tanúsítani, mert ellenkező esetben szigorú megtorlásokat fognak foganatosítani.

Halálbüntetés külföldi rádióállomások hallgatásáért
Berlin, szeptember 2. (Rador). A német nemzetvédelmi tanács rendeletet adott ki, amely megtiltja a lakosságnak, hogy idegen rádióállomások adásait hallgassa. A rendelet

ellen vétők börtönnel, vagy súlyosabb esetben kényszermunkával büntetettek. Azokat, akik külföldi rádióállomáson leadott híreket terjesztenek, kényszermunkával, súlyosabb esetben halálbüntetéssel sújtják. A vádlottak felett rendkívüli törvényszék ítélkezik. A rendelet azonnali hatállyal életbe lépett.

Párizs nyugodt
Párizs, szeptember 1. (Rador). Havas: Teljes nyugalom volt észlelhető a fővárosban a pénteki nap folyamán. A közlekedés kisebb arányú volt, mint rendszeren. A falragaszok előtt csoportok verőtek össze az eseményeket kommentálva. Senki sem aggódik tulzotlan. Mindenki szemében férfias elhatározás tükröződik. Párizs valóban példanélküli látványt nyújt. Az utcákon számos egyenruha látható. A kávéházakban és vendéglőkben a forgalom megcsappant. Számos párizsi távozik a fővárosból a legteljesebb csendben.

A francia kommunisták hazafias kiáltványa

Párizs, szeptember 2. A kommunista parlamenti csoport közleménye szerint az összes kommunisták „rendületlenül el vannak határozva arra, hogy a hitlerista támadással szembeni ellenállás első soraiban jelentkeznek, a szabadság, a nemzeti függetlenség, a demokratikus elvek és a civilizáció védelmében.“

Stefanescu-Goanga átvette hivatalának vezetését

Stefanescu Goanga, a kolozsvári egyetem rektora, aki emlékezetes tragédiája óta betegszabadságon volt, a tegnap ismét átvette az egyetemi rektori hivatal vezetését. A rektor távollétében Drágan propektor helyettesítette.

FRATERNITAS Könyv- és Lapadó Rt.
Szerkesztés: Cluj, Strada Baron L. Pop 16
Telefon: 18-60

BUN DE IMPRIMAT